

Priznanja, podeljena na redni skupščini FZS
junija 2012 4

V spomin Marku Rožmanu 8

Odšel je Miran Trontelj 8

Bojan Bračič

Kako nastanejo »posebnosti« v filateliji,
ali ne pustite se preslepiti ponarejevalcem 9

Boštjan Petauer

Bosna 1910 12

Bojan Bračič

Malteški viteški red 16

Branko Morenčič

Avstrijske vojaške pošte na okupiranem
italijanskem ozemlju po kobariškem preboju 17

Veselko Guštin

Zanimive destinacije 18

Edward Pałka

Maria Skłodowska_Curie 20

Novosti v knjižnici 30

Navodilo za izpolnjevanje zahteve za
namenitev dela dohodnine za donacije 31

Matjaž Metaj

EUROPHILA 2012 32

Razstava slovenskih članov RPSL,
Croatia 2012 34

Robert Jordan

FIMERA in FIRAMLA 2013 36

Bojan Bračič

Filatelistični seminar v Prelogu 38

Igor Pirc

Mednarodni izobraževalni seminar za sodnike 40

Sestanek uprave FEPA v Ljubljani 41

Boštjan Petauer

Vse se vrača ... 43

S pisanjem pisem do Guinnessovega rekorda 44

Staša Bračič

FZS Facebook profil – kaj je to in zakaj ga ima-
mo? 46

NOVA FILATELIJA

Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie — FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations — FEPA)

Za izdajatelja:

Peter Suhadolc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:

Bojan Bračič

e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:

Vencelj Ferant, Veselko Guštin,
Igor Pirc, Lojze Tomc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:

»Predelana« in originalna znamka

Prelom in tisk:

www.evrografis.si

november 2012

Naklada:

1200 izvodov

Naslov uredništva:

Filatelistična zveza Slovenije

p. p. 1584

1001 Ljubljana

http://www.fzs.si

ISSN 1408-0303

Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR

Glasilo prejemajo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXVIII

ŠTEVILKA 4/2012

Beseda urednika

Zaključujemo 17. leto izdajanja našega glasila, odkar smo ga »obudili k življenju«, in pri tem ugotavljamo, da se obseg posameznih številk počasi a vztrajno veča. Na zadnjem sestanku uprave FZS je bila izrečena želja, da bi bilo lepo, če bi imeli štiri »cele« številke v letu; v zadnjih letih smo imeli vedno kakšno dvojno, ki seveda ni imela obsega dveh »normalnih«. Čeprav sem že dostikrat ponovil, bom še enkrat, to je odvisno od vas, ki ste pripravljeni prispevati vsebino. Kot urednik se bom trudil, da bodo vaši prispevki primerno objavljeni.

Glasilo je namenjeno vsem članom FZS, zato vsebino posvečamo tudi posameznikom, tudi spominu nanje, ko nas zapuščajo. Verjamem, da bi se lahko na ta način poklonili marsikomu več. Toda filatelije je konjiček, ki po eni strani omogoča in spodbuja druženje, omogoča pa tudi individualno delo in zasebnost; ljudje smo pač različni. Tako o marsikaterem našem kolegu, žal, vemo premalo, da bi lahko o njem karkoli zapisali. Tak je bil recimo član FD Maribor Jakob Ciglar, popularni Cicek, strokovnjak za I. svetovno vojno in še marsikaj drugega. Kadar se je razgovoril, smo ob pogovoru z njim nekateri samo odpirali usta od začudenja, kaj vse pozna. Pred tremi tedni nas je tiho in mirno zapustil.

»Kamen na kamen palača«. Ta rek se zelo dobro odraža v pridobivanju sredstev s pomočjo dela dohodnine, ki so ga posamezniki namenili Filatelistični zvezi Slovenije. V preteklem letu se je iz tega vira »nateklo« nekaj čez tisoč pet sto evrov, čeprav so posamezne donacije majhne. Ta denar približno zadošča za eno številko našega glasila.

Še enkrat velja poudariti, da ta prispevek v ničemer ne obremeni darovalcev. Gre za denar, ki ga država pobere v vsakem primeru in ga potem en del razdeli upravičencem, med katerimi je tudi FZS, po volji in izbiri davkoplačevalcev. Verjamemo, da se vsi, ki imate to možnost, zanj še niste odločili, zato ponovno objavljamo navodilo in obrazec za vašo odločitev, da boste del svojega že plačanega davka od dohodka namenili naši Zvezi. To pa lahko storijo tudi vaši prijatelji in znanci, ki svojega dela niso še nikomur namenili, čeprav uradno niso člani FZS.

Letošnje leto je bilo filatelistično uspešno in polno različnih zanimivih dogodkov. O njih smo vas poskušali kolikor toliko sproti obveščati, čeprav je to problematično – Nova filatelija izhaja le vsak tretji mesec, včasih še z večjim razmikom. FZS je v minulem letu skupaj s Pošto Slovenije in drugimi organizatorji pripravila več zanimivih predstavitev znamk, o katerih bi lahko zapisali kakšno besedo več. To se bom trudil izboljšati v prihajajočem letu, več prostora pa nameravamo posvetiti tudi novim znamkam R Slovenije, saj nekateri zbiralci pogrešajo informacije s tega področja.

Kot sem zapisal, je bilo letošnje leto pri nas filatelistično zelo uspešno. Poleg sreče in osebnih uspehov želim vsem bralcem Nove filatelije, da bi bilo takšno tudi prihajajoče.

Priznanja, podeljena na redni skupščini FZS junija 2012

O priznanjih, ki so bila dodeljena posameznikom na redni skupščini FZS junija 2012, je bilo nekaj napisanega že v prejšnji številki. Kot je običaj, tokrat nekoliko podrobneje predstavljamo dobitnike priznanja Lovrenc Košir za življenjsko delo in zlato priznanje Lovrenc Košir.

Priznanje Lovrenc Košir za življenjsko delo

Vojko Rejc je član FD Idrinja od leta 1974. Kmalu po vstopu v društvo so ga pritegnili v odbor društva, saj je takoj pokazal pripravljenost za delo. Leta

1984 je postal gospodar društva in danes si brez njega dela v društvu sploh ne znajo več predstavljati. Podroben popis njegovih dejavnosti je na dveh straneh, zato samo nekaj utrinkov iz tega popisa: - članom je iz tedna v teden zagotavljal na odboru in občnih zborih dogovorjen material;

- neutrudno je služil, in to v velikem zagonu še dela, tako aktivnim kot pasivnim članom društva;

- je vezni člen našega društva z vrsto drugih društev, ... lahko vprašate, če ga v kakem društvu ne poznajo;

- že skoraj tri desetletja je središčni član naših nedeljskih srečanj. Odklepa in po sestanku zaklepa, ..., ... ;

- pri naših društvenih izdajah tvorno sodeluje kot zanesljiv logistični, tehnični, likovni pa tudi vsebinski svetovalec;

- na društvenih filatelističnih razstavah je komaj kdaj manjkal njegov prispevek tematske filatelije. O temah moramo govoriti v množini, saj jih ima

veliko;

- razstave in ostale prireditve društva tudi organizira. Dela nas pri tem več, a običajno on drži niti v rokah;

- brez njega se ne žigosa društvenih izdaj;

- vodi društvene evidence, vedno aktivno sodeluje na filatelistični stojnici čipkarskega festivala in spoznavnem pikniku s poštними uslužbenkami in uslužbenci;

- sodeluje v krožni menjavi znamk, predvsem vanjo vnaša naše društvene izdaje.

Ivan Tomše je član FD Brežice od leta 1976, torej že 36 let. V tem času je v društvu opravljal praktično vse funkcije, saj je bil tajnik, blagajnik pa tudi predsednik društva. Aktivno sodeluje pri organizaciji in izvedbi razstav in izdaji priložnostnih ovitkov, dotiskov celin in priložnostnih poštних žigov, poleg tega pomaga mlajšim kolegom pri pripravi zbirk za razstavljanje.

Jurij Simoniti je zbiral znamke že v otroških letih in je bil član novoustanovljenega filatelističnega društva v Slovenji Gradcu (takrat podružnica FD Gušanj) s člansko izkaznico št. 107. Zaradi

osebnih in službenih obveznosti je interes do filatelije občasno tudi nihal. Z nastankom nove države R Slovenije je postal predsednik društva in to zadolžitev še vedno opravlja. V tem času je društvo pripravilo več manjših filatelističnih razstav (primer: 140-letnica koroške proge, uvedba evra, obletnica Šmartna, obletnica Huga Wolfa itd.). Pripravljena je bila tudi večja razstava o znamkah z območja današnje Slovenije, Slovenska zgodovina na poštah, po kateri je Jurij Simoniti uspešno vodil učence posameznih šolskih razredov, pa tudi druge. Že več let pripravlja demonstracijske razstave (Filatelistično okno) na pošti 2380 Slovenj Gradec, katerih vsebine se mesečno menjavajo. Ob praznovanju svoje 80-letnice je pripravil zanimivo razstavo v muzeju v Slovenj Gradcu o korespondenci družine Simoniti med drugo svetovno vojno.

Društvo je pod njegovim vodstvom pripravilo več utemeljenih predlogov za izdaje priložnostnih znamk in celin ter priložnostnih poštah žigov. Bil je član IO FZS, pripravil je nekaj člankov za Novo filatelijo, sodeloval pa je tudi z drugimi mediji. *

Zlato priznanje Lovrenc Košir

Stanislav Čičerov je član FD Ljubljana od leta 1969. V tem času je bil en mandat predsednik izvršnega odbora društva, v letih 1983-1988 in od 2004-2004 je bil odgovorni urednik Filatelističnega zbornika. Od 1983-1988 je bil član Izvršnega odbora FZS v funkciji blagajnika.

Razstavlja od leta 1987 na netekmovalnih in tekmovalnih razstavah. Na meddruštveni razstavi leta 1979 je dobil

za zbirko Tito v filateliji pozlačeno medaljo, na republiški razstavi leta 1983 v Škofji Loki pa zlato medaljo za eksponat Božidar Jakac Delineavit. Na več evropskih in svetovnih razstavah je dobil veliko pozlačeno medaljo za knjigo Slovenija portovne znamke 1919-1921.

V letih 1983 do 1985 je objavil več člankov o Božidarju Jakcu in rednih znamkah Jugoslavije z motivi turističnih krajev (Zbornik FD Ljubljana), od 2003 do 2009 pa več člankov v Zborniku FD Ljubljana in Novi filateliji. V letu 2008 je pripravil samostojno izdajo knjige Slovenija portovne znamke 1919-1921. Bil je tudi član uredniškega odbora zbornika, izdanega ob simpoziju ob 90. obletnici verigarjev.

Od leta 2006 je član FES; pokriva področje portovnih verigarjev.

Do sedaj je prejel priznanji ob 50 in 75-letnici FD Ljubljana in leta 1985 priznanje FZS srebrni verigar.

Veselko Guštin je član FK Koper že od leta 1961. Je tudi član FD Ljubljana, od leta 2004 v funkciji tajnika. Je tudi član Italijanske filatelistične zveze (FSFI), član Združenja zbiralcev poštne zgodovine Furlanije Julijske Krajine v Trstu (ASP-FVG).

Od leta 2008 opravlja funkcijo glavnega tajnika FZS.

Z mladino je delal že prej, posebej aktivno pa se z njimi ukvarja od leta 2005, ko je začel s projektom Napiši pismo, ki ga uspešno izvaja po OŠ in knjižnicah.

Od leta 1995 raziskovalno deluje na raziskovanju poštne zgodovine in filatelije na Primorskem. Rezultat sta dve filatelistični zbirki (Primorska 1918-1938 in Slovenci v ducejev taboriščih, ki sta kot tekmovalna eksponata dosegli po-

zlačeni medalji na FIP razstavah.

S kolegom Morenčičem je pripravil knjigo Poštna zgodovina in filatelija na Primorskem, poleg tega ima več kot 70 objav v Zborniku FD Ljubljana, Novi filateliji, Poštnih razgledih in Življenje in tehniki; nekaj prispevkov je objavil tudi v italijanski filatelistični literaturi.

Robert Jordan je aktivni član FD Trbovlje od leta 1985, se pravi 28 let, v vlogi razdeljevalca znamk, blagajnika, tajnika in podpredsednika; od leta 1997 naprej je predsednik društva. Član IO FZS je od leta 1989, torej 23 let. Od tega je več kot šest let blagajnik, ki je v denarno poslovanje Zveze vnesel potrebne standarde, skladne s spreminjajočimi se predpisi.

FD Trbovlje prirejajo od leta 1997 vsako drugo leto meddruštvene filatelistične razstave, od leta 1999 imenovane FIMERA, ki jih od leta 2001 spremljajo tudi mladinske filatelistične razstave FIRAMLA. Dejstvo je, da so razstave eden od glavnih usmerjevalcev nefilatelistov v svet filatelije, za filateliste pa pomenijo posebno obliko usposabljanja tako za razstavljavce kot za obiskovalce. Da je za vse omenjene razstave idejni oče in glavni »krivec« Robert Jordan, je splošno znana resnica. Ne nazadnje, vzgojil je dva, že uspešna mlada razstavljavca, sicer pa pomaga z nasveti na vsakem koncu.

Robert Jordan je urednik vseh katalogov ob omenjenih razstavah, za katere je prispeval tudi večje število različnih prispevkov. Za glasilo FZS Nova filatelija je prispeval nekaj strokovnih in nekaj informativnih člankov, poleg tega od leta 1999 pripravlja za objavo v NF v začetku vsakega leta pregled filatelistič-

nih dogodkov v tem letu, pripravil pa je tudi večje število nagradnih ugank s filatelistično vsebino. Od leta 2006 je urednik društvenega biltena Pod lupo, za katerega prispeva večino člankov.

Konrad Kajtna je član FD Brežice od leta 1976. Svoje zbirke je že od začetka rad pokazal drugim in tako je leta 1979 prvič razstavljal in na meddruštveni razstavi v Krškem dobil srebrno medaljo, istega leta v Škofji Loki tudi zlato. Kasneje je razstavljal na več republiških razstavah, razstavah Balkanfile in JUFIZU VI. V samostojni Sloveniji je razstavljal na meddruštvenih in republiških razstavah, razstavah Alpe Jadran filatelije in tudi na kontinentalnih (FEPA) in svetovnih (FIP) razstavah, kjer je nazadnje dosegel pozlačeno medaljo (Espana '06).

Je član FES in sodeluje pri pripravi knjige ob 100. obletnici verigarjev. V klubu je aktiven in rad pomaga mlajšim kolegom pri pripravi eksponatov ter sodeluje pri vseh izdajah kluba in pri pripravi razstav.

Boštjan Petauer je začel zbirati znamke že kot otrok. V društvo je začel zahajati leta 1964 in kmalu postal njegov član, kar je še danes. Od 1981 do 2006 je deloval kot član upravnega odbora FD Ljubljana in nazadnje kot predsednik nadzornega odbora. Član UO je ponovno od leta 2010. Leta 1983 je bil član uredniškega odbora Filatelističnega zbornika, ki ga je od takrat do 2002 prodajal in razpečeval filatelistič-

nim društvom v Sloveniji, pred osamosvojitvijo pa tudi po Jugoslaviji.

S proučevanjem verigarjev se ukvarja od leta 1998. O tem je objavil dva strokovna članka v Filatelističnem zborniku, v Zborniku ob 90-letnici verigarjev pa tudi sodoben cenik verigarjev o katerem je imel na simpoziju tudi predavanje. Je član FES za področje verigarjev in že več let sodeluje pri pripravi kataloga Slovenika.

Poleg prispevkov o verigarjih je od leta 2002 objavil 10 strokovnih prispevkov iz različnih področij filatelije v Filatelističnem zborniku in ravno toliko v Novi filateliji. Je avtor filatelističnih gesel v Velikem slovenskem leksikonu, ki ga je izdala leta 2003 Mladinska knjiga v treh delih.

S filatelističnim razstavljanjem je začel bolj pozno, vendar pa je že s prvimi eksponati (FIMERA 2010 in 5Okno 2011) segel do pozlačenih medalj.

Tone Simončič je začel zbirati znamke in kovance že z osmimi leti. V organizirano filatelijo je vstopil pred približno 35 leti, začel je v FD 27. april Ljubljana, danes je član FD Ljubljana.

Že zgodaj se je posvetil pretežno taborniški tematici in je aktivno deloval na tem področju. V letih 1964, 1972 in 1973 je prejel od Poljske taborniške zveze naziv Inštruktor za različne aktivnosti pri propagiranju filatelije in zbiranja nasploh med taborniki. Leta 2004 je prejel podobno priznanje Štajerskega skavtskega zbirateljskega društva iz Gradca; že skoraj 40 let je član te organizacije. Toliko časa je tudi član Londonskega kluba filatelystov (SGSC), leta 1967 pa je v okviru Založbe odreda Rožnik sam ustanovil Klub zbiralcev.

V Klubu zbiralcev je v filatelijo vpejal mnoge mlade in starejše zbiralce, filatelijo je s predavanji propagiral na različnih taborniških srečanjih in šolah po Sloveniji, pa tudi izven nje. Sodeloval je pri pripravi mnogih priložnostnih poštinih žigov in priložnostnih izdaj s taborniško tematiko.

Pri taborniških znamkah raziskuje napake, sicer pa se je posvetil raziskovanju poštinih dokumentov plačilnega prometa v času uporabe verigarjev na območju Slovenije, Hrvaške, Vojvodine in BiH; proučuje tudi poštne celine, ki so bile v uporabi na istem območju. Poleg tega ureja zbirko filatelističnega gradiva, vezanega na tradicije NOB, in sodeluje v ustrezni komisiji pri ZZB za vrednote NOB SLO.

Svoje taborniško filatelistično gradivo je razstavljal na Poljskem (1972) in v Italiji (Muggia), kjer je prejel bronasto medaljo. V novejšem času je tekmovalno razstavljal na specializiranih razstavah 4Okno, Kranj 2009 in 5Okno, Kranj 2011, tokrat verigarje in poštino zgodovino ter službeno pošto na območju Slovenije pred I. svetovno vojno. Netekmovalno je razstavljal mnogo več, že od leta 1960 dalje po Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji, v zadnjih letih na Collecti v Ljubljani.

Od št. 13/2005 do št. 21/2011 je urejal Filatelistični zbornik FD Ljubljana, za katerega je napisal večje število strokovnih in preglednih člankov, samostojno pa je pripravil knjigo Filatelija in taborništvo.

Iz utemeljitev za priznanja

* O razstavi, ki jo je pripravil Jurij Simoniti, je poročala Die Briefmarke 11.12. Poročilo o razstavi lahko najdete na spletni strani www.voeph.at/Die-Briefmarke/Briefmarke-online.

V spomin Marku Rožmanu (1920 – 2012)

Marka Rožmana, legende slovenskega športnega poročevalstva, se spomni vsak ljubitelj zimskih in letnih športov, saj je s svojim značilnim glasom in strokovnimi ter podatkovno bogatimi komentarji zaznamoval mnoge športne prenose v zadnjih desetletjih 20. stoletja. Potem se v javnosti ni več pojavljal, razen mogoče v kakšni dokumentarni oddaji.

Malokdo pa ve, da je Marko Rožman po umiku iz sveta športa svojo natančnost in skrbnost posvetil filateliji. Skoraj dvajset let dolgo je na nivoju celotne Slovenije skrbel za krožno menjavo znamk, te tako elementarne in koristne dejavnosti za zbiralce. Zvezke z znamkami, ki so mu jih prinašali prodajalci, je usmerjal po vseh tistih družtvih, ki so zadolžila društvenega referenta

za krožno menjavo. Skrbel je za vračanje zvezkov in evidenco prodanega ter nadaljevanje poti skozi vsa društva. Ob koncu krožne poti je prodajalcem obračunal prodano in vrnil preostanek. Mogoče, da je tudi sam pripravljal takšne običajno po deželah ali tematiki zaokrožene zvezke, ki so za zbiralce žigosanih znamk iz izbrano tematiko ali žigosanih znamk posameznih dežel pomemben, koristen in ne predrag vir za izpopolnjevanje zbirk.

Zbiralci, združeni v Filatelistično zvezo Slovenije, smo Marku Rožmanu, ki je preminul v 83. letu svojega življenja, za njegovo dolgoletno delovanje hvaležni in ga bomo ohranili v spominu tudi po tej odliki.

Igor Pirc

Miran Trontelj (1940-2012)

Po kratkotrajni bolezni (rak na pljučih) nas je zapustil dolgoletni član našega društva, član in funkcionar tudi v številnih drugih organizacijah.

Po študiju matematike se je odločil še za dodatni študij meteorologij, ki ji je posvetil vso svojo energijo, ustvarjalnost, svoje življenje. Kot legendarni slovenski televizijski vremenoslovec je delal 40 let, pozna ga vsa Slovenija. Bil je prvi televizijski meteorolog, zaslužen za populariziranje vremenske napovedi. Njegova zaščitna znaka, poleg izredno simpatičnega globokega glasu, sta bila: pogumne politične bodice in cvetlica, pripeta na suknjič. Šele lani se je povsem upokojil.

Za zamke in kovance se je zanimal že v otroštvu, čeprav takrat ni bilo časa ali priložnosti, da bi nas kdo bolje poučil o omenjenih zbirkah. Imel je več konjičkov. Zadnja leta je bil njegov teden izre-

dno zapolnjen: vsako sredo je imel pevske vaje z zborom Lipa zelenela je, četrtke je posvetil srečanjem z jadranci, petek in soboto je običajno namenil obisku Bohinja ali potovanjem s soprogo, ob nedeljah pa smo se dobivali na srečanjih filatelistov in numizmatikov v Šiški. Ko ni bil na teh srečanjih pa se je z veseljem posvečal trem vnučkom, »ki s seboj na obisk pripeljejo še psa, da ima njegova labradorka, sicer nekoč reševalka, sedaj pa ena od članic skupine Tačke pomagačke, družbo«, kot je rad povedal.

Kot filatelist je zbiral področje meteorologije in Slovenije.

Filatelisti in numizmatiki, ki smo ga vsako nedeljo pričakali okrog devete zjutraj in po enajsti odšli na klepet ob kavici in pivu, ga bomo resnično pogrešali.

Tone Simončič

Bojan Bračič

Kako lahko nastanejo »posebnosti« v filateliji, ali ne pustite se preslepiti ponarejevalcem

Ker sem v FES zadolžen za znamke R Slovenije, sem se že pred nekaj časa lotil raziskovanja ponaredkov in drugih posebnosti pri znamkah, ki jih je izdala slovenska pošta od leta 1991 naprej. Nekaj o tem je bilo že objavljeno v Novi filateliji, zdaj zgodbo nadaljujemo.

O ponaredkih slovenskih znamk do sedaj ni bilo dosti slišati. Že v NF 1/2001 sem pisal o ponarejenih pretiskih na jugoslovanskih rednih znamkah, enako v NF 4/2011 ob zapisu o ponaredkih neizdanih znamk. Govori se o ponarejeni znamki za 100 SIT iz serije Slovenija – Evropa v malem z motivom potice, ki pa naj nikoli ne bi prišla »med ljudi«, saj je celotno količino pisem, na katere so bile prilepljene, zasegla policija. Problematična je bila vsebina teh pisem, ki bi naj prišla iz Italije; bila naj bi delo politične emigracije.

Znana je zgodba o ilegalnih znamkah z imenom Slovenija in motivom Marilyn Monroe, vendar so izdelane tako diletantsko (del napisov je v cirilici), da lahko o njihovi avtentičnosti podvomi tudi vsak začetnik, zato o tem nismo poročali.

Druga zgodba so ponaredki napak. Napake so običajno bolj zanimive, saj posebnosti zmeraj dosega na tržišču bistveno višje vrednosti, o čemer lepo pričajo rumeni tre skiling, obrnjena Jenny in podobne znamke z napako. O tiskarskih napakah na parlamentu in znamkah z motivom državnega grba je pisal F. Marn (NF 2/2003), o kasneje ugotovljenih tiskarskih napakah na parlamentu sem pisal sam (NF 3/2004, in 3-4/2009), o nekaj tiskarskih napakah na drugih znamkah pa še drugi slovenski filatelisti (B. Morenčič NF 3/2005, R. Jordan NF 4/2005). O problemih z zob-

čanjem parlamenta in grbov so zgodbe znane, potem pa se znamke z napakami v glavnem niso več pojavljale na poštnih okencih. Res, da so znamke z napakami še vedno prihajale na filatelistično tržišče, toda v času, ko je tiskala slovenske znamke tiskarna DELO, je bila to ukradena makulatura oziroma hibne znamke, ki so čakale na uničenje, in ne znamke, ki so se izmuznile kontroli in bi jih lahko našli na poštnih okencih. V tiskarni DELO so priznali, da so šele po izidu znamke s kraškim ovčarjem uvedli strogo kontrolo in vse, kar je bilo povezano z znamkami, dali »pod ključ«. Omejili so vstop na določeno območje v tiskarni in uvedli tudi kontrolo s kamerami. Kljub temu so se od časa do časa na tržišču še pojavljale »posebnosti«, ki pa so bile vedno znamke z roba pole, kot nekakšni izrezki iz pol. Res so bili izrezki. Kot je pokazala preiskava v tiskarni, je eden od delovodij občasno nepooblaščen izrezoval dele pol, ki so bile spravljene na skladovnici za uničenje, in jih nosil filatelističnemu trgovcu. Vso makulaturu in hibne znamke so sicer komisijsko uničevali (v komisiji sta bili tudi predstavnici Pošte) v papirnici Količevo dvakrat letno oziroma po potrebi. Ko so zmikavta odkrili, je ta zgodba s »posebnostmi« prenehala, vendar pa je kmalu po tem omenjena tiskarna prenehala tiskati slovenske znamke.

Leta 2005 so večino slovenskih znamk začele tiskati tuje tiskarne. Na

znamkah tujih tiskarn je do sedaj registrirana napaka na znamki, ki je izšla 11. novembra 2003 ob začetku poslovanja novega poštnege logističnega centra v Mariboru. Na znamki je prikazan detajl avtomatskega pisemskega usmernika. Napaka je na hologramu v obliki kroga, ki je na znamki; del kroga manjka.

Znamke je natisnila nizozemska tiskarna Joh. Enschedé Stamps. Na pošti v Mariboru so bili najdeni štirje ovitki prvega dne z nalepljenimi omenjenimi znamkami. Za več teh znamk ne vem, je pa napaka omenjena v katalogu Slovenika. Nekaj več je poročil o najdenih znamkah, izdelanih v tujih tiskarnah, s premaknjeno perforacijo, toda o tem prihodnjič.

Zgodba, ki ji bomo sledili danes, se je začela dobro leto po izidu rednih znamk z motivi idrijskih čipk. Na enem od večjih srečanj, ki jih pripravljamo v Mariboru, mi je nekdo iz prekmurskega konca ponudil par znamk z idrijskimi čipkami, od katerih je bila ena modra namesto zelena. Znamki sta bili prilepljeni na pismo. Ko sem ponudnika vprašal, na kateri pošti so našli te znamke, mi seveda ni znal odgovoriti in tudi ponudbo je umaknil – očitno sem mu postavil neprijetno vprašanje. Teh po-

sebnosti nisem več zasledil, so se pa v ponudbi od časa do časa pojavile druge slovenske znamke s spremenjenimi barvami. Ponudniki so jih seveda prikazovali kot napake v tisku in zanje zahtevali temu primerne cene. Na že omenjeno vprašanje pa mi nihče nikoli ni znal odgovoriti.

O možnosti takšne napake sem govoril s takratnim tehničnim vodjem tiskarne DELO, ki je od leta 1991 do leta 2005 natisnila skoraj vse znamke R Slovenije, g. Rožancem, ki mi je zatrdil, da do takšne napake pri tisku ne more priti. Hkrati mi je dal nekaj nasvetov, kako lahko preverim originalnost natisa.

Kot kemik sem seveda ves čas tuhtal, kako bi dokazal, da so bile takrat ponujene znamke z »napako« narejene doma, da torej ne gre za resnično tiskarsko napako. Končno sem zbral dovolj časa, da sem se temu problemu lahko resnično posvetil; ker so za kemijo značilni poskusi, sem ga naredil tudi sam.

Sama ideja je povezana z besedami pokojnega Jožeta Remica, ki se je vedno zmrdoval, ko so filatelisti razpravljali o barvah verigarjev. Rad je izjavil: »Nekaj znamk bom dal za par ur v izložbo, ko nanjo sije sonce, in potem boste lahko razpravljali o novi barvi.« Kakovost barv takrat in danes sta seveda različni, toda ali so današnje barve res povsem neobčutljive na sonce? Vemo namreč, da sončna svetloba deluje na barve reduktivno, da razbarva nekatere pigmente. Da bi dobil odgovor na vprašanje, sem se odločil za naslednji poskus. Izbral sem nekaj slovenskih znamk in jih namestil na teraso (avgusta 2012), tako da je nanje sijalo sonce od sončnega vzhoda do poldneva. Po enem mesecu »sončenja«, sem dobil rezultat, ki je prikazan. Podobno je z znamkama na naslovnici; spodaj je originalna znamka, zgoraj osončena.

Levo je originalna znamka, desno osončena; približno tak parček sem pred leti dobil v ponudbo.

Očitno je, da je za sončno svetlobo občutljiva predvsem rumena barva in seveda vse tiste, ki nastanejo kot zmes rumene in še kakšne druge.

Opogumljen s prvimi rezultati sem s poskusom nadaljeval. Žrtvoval sem še nekaj znamk, predvsem takih, z rumeno in zeleno barvo. O rezultatih tega in ostalih opravljenih poskusih pa nekaj več v naslednji številki.

Tega zapisa ne objavljam z name-

Levo normalna, desno osončena znamka. Sprememba je v odtenku rdeče barve in izginila je rumena barva na zvezdicah. Pri modri barvi ni opaziti razlike.

nom spodbuditi »mojstre«, da bodo sedaj sami proizvajali znamke z napakami v tisku, pač pa opozoriti večino, da je treba biti pri nakupih takega gradiva zelo previden. Nekdo, ki take znamke najde na pošti, pa naj zapiše, kdaj in na kateri pošti jih je našel. Potem bomo lahko sklepali, da gre za pravo napako, ki je nastala pri tisku in ne v domači »delavnici«.

Yuri Katsov

P.O.Box 161
UA-40024 SUMY-24
Ukrajina

E-naslov: yurikatsov@rambler.ru
yurikatsov@mail.ru

Gospoda zanimajo čiste (nerabljene) znamke v kompletnih serijah s temami: živalstvo, polarno raziskovanje, transport (letala, ladje, avtomobili, železnica), slikarstvo, šport in rastlinstvo. Zanimajo ga tudi nerabljene celine z istimi temami.

V zamenjavo ponuja različno filatelistično gradivo z različnimi temami, ovitke prvega dne, maksimum karte in PPŽ na celinah. Posebej lahko ponudi različno gradivo povezano z vesoljskimi raziskovanji s PPŽ iz Bajkonurja. Obvlada angleščino.

Boštjan Petauer Bosna 1910

Leta 1910 so po vsej Avstro-ogrski monarhiji potekale slovesnosti ob 80. rojstnem dnevu cesarja Franca Jožefa (1830-1916), podobno kot dve leti prej ob 60-letnici njegovega vladanja; na prestol je prišel revolucionarnega leta 1848. To sta bila za tisti čas jubileja, ki jih je doživel le redke vladar.

Podobno kot v ožji monarhiji, so bile tudi v Bosni in Hercegovini (anektirani leta 1908) ob tem jubileju izdane posebne poštne znamke.

Na seriji 16 znamk so predstavljeni isti motivi kot na znamkah izdanih leta 1906. Gre za pokrajinske motive, motive načinov prenosa poštnih pošiljk in portreta cesarja, ki je »kraljeval« na znamki za 5 kron, se pravi na vrednosti z najvišjo nazivno vrednostjo. Razlika je le v tem, da sta na jubilejnih znamkah spodaj letnici 1830-1910, znamke

pa so ustrezno večje od prejšnje izdaje. Tiskane so v tehniki globokega tiska in linijsko zobčane 12 ½.

Pri zbiralcih je bila ta izdaja že ob izidu zaradi svoje lepote in dovršene izdelave zelo priljubljena; to priljubljenost je ohranila do danes, zato ne preseneča, da jo tudi sodobni filatelisti radi uvrščajo v svoje zbirke.

Poskusni tiski

Obstajajo naslednji poskusni tiski teh znamk:

- Znamke v črni barvi na kartonskem papirju (vse vrednote), nezobčane,
- Znamke v izdanih barvah na kartonskem papirju (vse vrednote), nezobčane,
- Znamke v izdanih barvah na papirju izdanih znamk (vse vrednote), nezobčane,
- Isto, le da sta okvir in sredina znamke ločena, nezobčane,
- Isto, le da so znamke zobčane.

Poleg teh obstajajo še poskusni tiski okvirja v originalnih barvah (doslej po-

znano le pri vrednotah za 2, 30 in 35 helerjev) ter cela serija v črni barvi na japonskem papirju. Vsi ti poskusni tiski so redki ali zelo redki.

Poleg navedenega obstajajo pri tej izdaji še barvni poskusni tiski vrednot v zeleni, oranžni, vijolični, karminski, modri in rjavi barvi. Vseh skupaj je 80, kar pomeni, da ne obstojajo vse vrednote v vseh barvah, pač pa vsaka vrednota zgolj v nekaterih. Podrobnosti so razvidne iz strokovne literature.

Posamezne vrednote ali serije vrednot v posamezni barvi se občasno pojavljajo na raznih dražbah, kot komplet pa so zelo redke, zlasti še brez prilepk.

Slika 2 predstavlja znamki za 20 in 50 vinarjev ter znamko za 5 kron in sicer po eno vrednoto s pokrajinskim (Mostar) in poštnim (poštna kočija) motivom ter portretom cesarja Franca Jožefa v vseh obstoječih barvnih poskusnih tiskih.

Posebnosti

Obravnavane znamke so bile izdelane zelo skrbno, tako da je posebnosti malo. Obstajajo v sredini nezobčani pari pri vrednotah za 5, 10, 30 in 40 vinarjev ter 2 kroni; takšni pari so redki. Po navedbi v Priručniku obstaja tudi dvojno zobčanje (zelo redko) pri vrednoti za 3 hellerje, Ferchenbauer te posebnosti ne omenja.

Prav tako so poznani nabori in odtisi na hrbtni strani pri posameznih vrednotah.

Pisma

Znamke te izdaje so prišle v promet 18. avgusta 1910 in so se uporabljale do 31. decembra istega leta. V uporabi

Slika 3 prikazuje tri pisma, poslana iz Sarajeva na isti naslov prvi dan izdaje. Vsa tri pisma imajo ustrezen dohodni žig na hrbtni strani, pri čemer je prvo pravilno frankirano za drugo težno stopnjo (znamka za 40 hellerjev je na hrbtni strani), ostali dve pa sta prefrankirani.

so bile le dobre štiri mesece, zato pisma s temi znamkami ni prav lahko najti, čeprav seveda ne moremo govoriti o kakih svetovni redkostih. So pa zelo redke pravilno uporabljene znamke z višjo nazivno vrednostjo, zlasti tiste nad eno krono.

Posebej je treba paziti pri pismih, žigosanih na dan izdaje. Ta pisma lahko za pisma prvega dne nedvoumno priznamo in ovrednotimo le, če imajo tudi ustrezen dohodni žig. Žig prvega dne je bilo na sarajevski pošti namreč mogoče dobiti še leta 1913, torej 3 leta po izdaji.

Slika 4 prikazuje privlačno, hkrati pa na hrbtni strani pravilno frankirano priporočeno pismo, poslano 25. 11. 1910 iz Bosanskega Šamca v Zittau (dohodni žig 27. 11. 1910).

Slika 5 prikazuje (nekoliko) prefrankirano priporočeno pismo, poslano zadnji dan veljavnosti (31. 12. 1910) iz Prijedora v Esein, z dohodnim žigom na hrbtni strani.

Mešane frankature z izdajo iz leta 1906 so skoraj vedno filatelističnega izvora, saj v obdobju veljavnosti obravnavane izdaje znamk prejšnjih izdaj niso uporabljali za plačevanje poštnih pristojbin. Podobno velja za znamke, žigosane z rdečim žigom, obojega pa ni pogosto najti.

Zaključek

Za zaključek še ena zanimivost. Prikazano pismo, frankirano prvega dne z znamkama za 35 in 40 hellerjev ter pismi za 2 in 5 kron, prav tako poslani prvega dne istemu prejemniku v Gmünden, nisem dobil iz istega vira. Prvo je prišlo iz ZDA, drugi dve iz Nemčije. Tako so ta pisma po dobrih 100 letih zopet skupaj. Vprašanje je, če so bila na isti dan istemu prejemniku poslana pisma tudi z drugimi vrednotami iste serije in kje so, če obstajajo. Lahko pa, da

jih tudi ni. Omenjena tri pisma imajo, kot je razvidno iz slike, namreč zaporedne številke nalepk za priporočeno pošto in sicer 856 (za 5 kron), 857 (za 2 kroni) in 858 (za 35 in 40 hellerjev)

Literatura

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867, Oesterreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag.
2. Michel Oesterreich Spezialkatalog, Schwanneberger Verlag GmbH, Muenchen 2003 (in novejši).
3. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, Knjiga 1, Svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, Zagreb, brez letnice (pred 2. svetovno vojno).
4. Lastna zbirka.

bostjan.petauer@siol.net

Slika 6 prikazuje pravilno frankirano razglednico iz Ključa v Prago.

Bojan Bračič Malteški viteški red

O Malteškem viteškem redu in o njegovih znamkah sem pisal že v Novi filateliji 1/2004. Ker je od takrat prišlo do pomembne spremembe (ki resnici na ljubo ni od včeraj), in ker se je poštna organizacija Reda začela pojavljati na različnih filatelističnih prireditvah s svojo stojnico, bom omenjeno spremembo na kratko opisal.

Malteški viteški red, običajno predstavljen kot Sovereign Military Order of Malta oziroma Sovrano Militare Ordine di Malta (SMOM), je ustanovil svojo poštno organizacijo z imenom Poste Magistrali 20. maja 1966 in 15. novembra istega leta izdal prve znamke. Znamke so imele nazivne vrednosti v scudih, tarih in granih. Pri tem je veljalo menjalno razmerje: 1 scudo = 12 tari = 240 grani; 1 scudo = 0,24 EUR. Od 1. januarja 2005 imajo znamke Reda nazivne vrednosti v evrih.

Večina zbiralcev in filatelističnih trgovcev te znamke obravnava kot pepelke, čeprav danes v celoti izpolnjujejo osnovno funkcijo; z njimi je označena plačana storitev prenosa poštnih pošiljke. Malteški viteški red resnično ni član Svetovne poštno zveze, vendar ima sklenjene dvostranske sporazume o poštnih storitvah s 55 (po nekaterih virih celo s 65) državami, med katerimi so tudi Slovenija in njene sosedne Avstrija, Hrvaška, Italija in Madžarska. Konvencija med R Slovenijo in Malteškim viteškim redom o poštnih storitvah je bila sklenjena 26. marca 1993.

Po tej konvenciji Pošta Slovenije priznava veljavnost znamk, ki jih izdaja Pošta Malteškega viteškega reda. Slovenska pošta prevzema samo redna pisma, opremljena z znam

kami Reda, in dopisnice, ki so namenjene v notranjost državnega ozemlja R Slovenije, in se obvezuje, da jih bo naslovnikom na tem območju tudi izročila. Ne sprejema priporočenih pisem ali pisem s storitvijo prednostno.

Posebej poseben je sporazum z italijansko pošto, ki je bil sklenjen 4. no-

vembra 2004. Od takrat naprej Red vse, na njihovem poštnem uradu na Via Bocca di Leone 68 v Rimu oddane pošiljke, predaja italijanski pošti, ki jih potem enako kot ostale pošiljke odpravi naprej. Pred tem so morali vse pošiljke, sprejete na poštnem uradu Malteškega viteškega reda in opremljene z njihovimi znamkami ter žigosane z njihovim poštnim žigom, pošiljati naprej v posebnih ovitkih z nalepljenimi italijanskimi znamkami. Ti ovitki so bili naslovljeni na izmenjalne pošte (v Sloveniji ob podpisu konvencije na pošto 61003 Ljubljana) nacionalnih poštnih organizacij, s katerimi je imela pošta Malteškega viteškega reda sklenjene ustrezne dvostranske sporazume. Od tu so pošiljke potem potovale do naslovnikov v posameznih državah. Od leta 2004 naprej torej ni več resnega razloga, da bi teh znamk ne obravnavali enako kot znamke Vatikana ali San Marina, saj v celoti izpolnjujejo funkcijo poštnih znamk.

Danes izdaja Red tudi aerograme, ovitke prvega dne, maksimum karte in porto znamke.

Branko Morenčič

Avstrijske vojaške pošte na okupiranem italijanskem ozemlju po kobariškem preboju

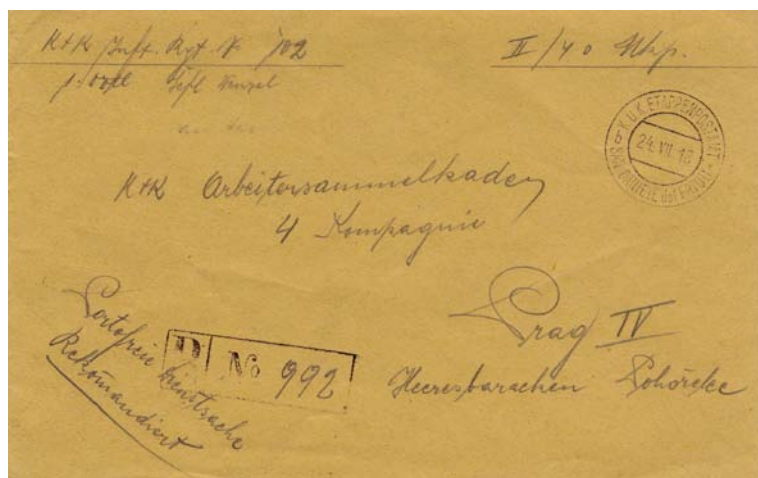
Konec letošnjega oktobra je minilo 95 let od Kobariškega preboja. Ob začetku vojne med Italijo in Avstro-ogrsko maja 1915 se je vojska zadnje brez boja umaknila od Bovca navzdol na vzpetine nad levo stranjo Soče. Izjema sta bila le Mengore nad Volčami pri Tolminu in Sabotin z desnim bregom Soče do Furlanske nižine. Italijanska vojska, ki nato v dveh letih in štirih mesecih ni uspela osvojiti niti toliko ozemlja, kolikor ji je Avstro-ogrska prepustila brez boja, je ob Kobariškem preboju 24. in 25. oktobra 1917 doživela hude poraze. Italijanske čete so se panično umikale vse do reke Piave, od Benetk oddaljene samo 25-30 km. Zasedeno italijansko ozemlje je bilo več kot desetkrat večje od onega, ki ga je Avstro-ogrska prepustila Italiji brez boja maja 1915.

Kot v vsaki vojni, so tudi v prvi svetovni vojni delovale vojaške pošte, tako na italijanski kot na avstrijski strani. Na soškem bojišču je v dveh in pol letih delovalo skupno nekaj sto avstro-ogrskih vojaških pošt. Na zasedenem italijanskem ozemlju po Kobariškem preboju je v času enega leta poslovalo 22 avstrijskih vojaških pošt, ki so po Keithu Tranmerju uporabljale 24 žigov v 53 raz-

ličicah. Na celotnem okupiranem območju sta bila v uporabi samo dva tipa žigov, ki sta se razlikovala pred vsem v velikosti črk. Prve vojaške pošte na zasedenem ozemlju so začele poslovati novembra in decembra 1917. Žigi teh pošt spadajo med dražje avstro-ogrške vojaške žige.

Predstavljeno priporočeno pismo C. k. 102. pehotnega regimenta za C. k. Zbirni center delavskih enot v Pragi je bilo oddano 24. 7. 1918 na vojaški pošti v San Daniele del Friuli, mestu cca 23 km severozahodno od Vidma (Udine) in je redko priporočeno pismo neke vojaške pošte iz zasedenega italijanskega ozemlja. Na tej pošti je bil v uporabi samo ta tip žiga z dvema različicama, »a« in »b«. Avstrijska okupacija Italije je trajala do 3. novembra 1918.

branko.morencic@t-2.net

Veselko Guštin Zanimive destinacije

Ko pregledujemo knjige [1, 2, 3], ki jih na svetovnih razstavah izdajo organizatorji in običajno prikazujejo najboljši primerek v zbirki, »cukrček«, še nismo zasledili pisma z območja Slovenije. Najdemo pa v [1] na strani 89 srbsko dopisnico za odgovor iz Pekinga za Beograd. Prispevek o poštni zgodovini smo našli tudi v najnovejšem Katalogu Maribofile 2012 z naslovom Poštna pot preko Brindisija (str. 52–63).

Tu opazimo neverjetno veliko pisem, ki so v 18. in 19. stoletju uporabljala najprej pešpoti, kočije in vprege, pozneje razne železniške ali avtomobilske povezave ter predvsem ladijske poti preko oceanov, v 20. stoletju pa tudi letalski promet. Ko primeš v roke tako staro ovojnico, se ti nehote postavi nekaj vprašanj. Kje je kraj, od koder je prišla? Iz katere države je pošiljatelj? Kako je potovala? Kako je delovala poštna služba? Smo tudi pri nas imeli take zanimive destinacije? Redkokdaj nas zanima tudi naslovnik ali celo vsebina pisma. To predvsem takrat, ko so podatki na ovojnici pomanjkljivi in si skušamo pomagati še s podatki znotraj ovojnice.

Kaj pa Slovenci? Naše gospodarske in kulturne vezi v preteklih stoletjih so bile v glavnem vezane na Avstro-Ogrsko in večina pisem je potovala iz Trsta, Dunaja ali Gradca, redko iz Ljubljane (Laibach). Malo je (meni poznanih) pisem, ki bi šla iz ozemlja današnje Slovenije v prekomorske kraje. Čeprav vemo, da so Slovenci, predvsem slovenski misijonarji, potovali po celem svetu. Pa tudi slovenski izseljenci so se razkropili po Avstraliji, Ameriki in še kje.

Za zanimive destinacije lahko štejeemo vsa taka pisma, ki so šla iz ene države v drugo ali preko več držav, ali preko oceanov. Nekaj sem jih našel predvsem v dohodu. To pomeni, da so tudi tja pisali naši ljudje in dobivali odgovore. Se-

veda so zaradi mnogih žigov predvsem zanimiva priporočena ali ekspresna pisma, kdaj pa kdaj tudi navadno pismo. V prispevku sem upošteval samo pisma, poslana do leta 1959.

Pismo iz Sežane /Sessana/ v Turin /Torino, Kraljevina Sardinija/, 1854.

Pismo je na naslov »poštno ležeče« odpotovalo iz Sežane »22 GIU« (1854) /22. junija 1854 za Torino, ki je bil tedaj del Kraljevine Sardinije. Naslednji dan je bilo v Trstu in z vlakom nadaljevalo pot v Milano, kamor je prišlo 26. 6. 1854. Od tu je nadaljevalo pot v Torino. Kdaj je prispelo, točno ne vemo, a zaznamki pravijo, da je bila poštnina iz Milana v Torino 6 centov (6/100 Lire), iz Trsta do Milana 6 ½ kr 6,5/100 Krome). Rdeči žig 1.3. je dodatek sardinjskega poštnega uradnika.

Priporočeno pismo Ruske družbe za transport in zavarovanje iz Kališa je bilo poslano 1. 7. 1914 pod št. 607. Franki-

Pismo iz Kalicha /Kališ/ v Bohinjsko Bistrico, 1914.

rano je z ruskimi znamkami za skupaj 20 kopejk (znamke so na hrbtni strani). Pod mednarodno R nalepko je ruska. V Bohinjsko Bistrico /Wocheiner Feistritz, tedaj Avstro-Ogrska/ je prispelo z vlakovnimi povezavami 16. 7. 1914 iz Kališa preko (Varšave), Lodza, Dunaja, Gradca, Maribora in Ljubljane. Kališ je bil po Napoleonovih vojnah dodeljen Ruskemu cesarstvu in je šele po letu 1925 postal del Poljske (Kalisz, rusko Калиш, Kalich, nemško Kalisch).

Pismo Minesote /ZDA/ v Hrovačo, 1926.

Priporočeno pismo iz Chisholma, Minesota za vas Hrovača na Dolenjskem je svojo pot začelo »30 SEP 1926« (30. 9. 1926). Pismo je frankirano z redno znamko (žigosano z ovalnim črtastim žigom brez imena in datuma) za 20 centov in je potovalo z ladjo do Evrope

ter naprej z vlakom in končno prispelo v Ljubljano na Ameriški odsek 19.X.26. O tem pričata rdeč žig in zalepka ter podpis Tekavec. Pismo je prišlo na pošto Kočevje 20.X.26, ko je bilo izročeno naslovniku.

Kakšno vlogo je imel ameriški odsek na pošti Ljubljana 1? Na str. 170 v [2] beremo, da je Ljubljana 1 pripravljala predvsem sklepe v prometu z Adenom, Ameriko, Argentino, Avstralijo in drugimi državami po svetu, pa tudi Avstrijo, Belgijo, Anglijo, Nemčijo, Italijo, Madžarsko, Češkoslovaško in Švico v Evropi. Od leta 1922 je bil odsek zadolžen tudi za cenzuro tujih pošiljk.

Pismo iz Kopra za Rio de Janeiro, 1930.

Žal ni dohodnih žigov, tako da ne vemo, kdaj je pismo prišlo do naslovnika. Vemo pa, da je bilo oddano v Kopru 15. 7. 1930. Potovalo je z ladjo, saj je ovojnica Tržaškega Lloydja /Lloyd Triestino/.

Pismo iz Slieme /Malta/ v Tomaj, 1934.

Priporočena zalepka za 3 penije (glej katalog Michel) je z Malte iz kraja Sliema krenila 16 JA 34 (16. januarja 1934). Od tu naprej je pot nadaljevala po morju do Siracuse, kjer je 17.1.1934 po kopnem prišla do Messine. Od tu dalje je z vlakom potovala proti Firenzam (18.1.1934) in naprej do Bologne ter do Benetk (18.1.1934), v Trst je prispela pošiljka 19.1.1934, kjer je bila preusmerjena na vlak Trst-Podbrdo, 19.1.1934 in v Tomaj prispela že isti dan.

Pismo iz Lukovita v Ljubljano, 1941.

Priporočeno pismo s plačano poštnino 14 levov je iz Lukovita 15.XII.1941 potovalo po železnici do Sofije, potem pa s cestnimi povezavami preko Črven brega, Krive Palanke do Drača /Albanija, ki je bila že zasedena z Italijani/ od tu z ladjo v Ancono /Italija/in naprej do Bolonje, kjer so opravili cenzuro. Od tu je pot nadaljevala z vlakom do Trsta, kamor je prispela 22. 12. 41. Prejemnik je označil, da jo je prevzel 27. 12. 1941.

Letalsko pismo je bilo oddano na pošti »12 OCT 1945« (12.10.45) za Ljubljano. Žigosano je s poteznim (vijugastim) žigom in dvojnim žigom Clevelanda, ZDA in frankirano z znamko za letalsko pošto za 30 cent. Pismo je

Pismo iz Clevelanda v Ljubljano, 1945.

prišlo na vojaško cenzurno postajo v Ljubljani 29. 10. 1945. Prejemnik – mimogrede, to je to bil Božidar Jakac – je pismo prevzel 31. 10. 1945.

Pismo iz Londona v Ljubljano, 1952.

Službeno pismo iz Londona v Ljubljano je krenilo »18 MCH 1952« (18.3.1952) za Ljubljano. Kdaj je prispelo v Ljubljano in kako je potovalo, ne vemo. Frankirano je z znamko za 4 penije s perfinom: OHMS (V Službi Njenega Veličanstva).

Dopisnica iz Haife /Izrael/ v Ljubljano, 1956.

Dopisnica za 30/1000 izraelske lire za interni promet je z doplačilom za priporočeno pošiljko in za letalsko po-

šiljko s 150/1000 izraelske lire potovala iz Haife, 13. 4. 1956 za Ljubljano. Žal dohodnega žiga ni, je pa zaznamek poštarja, da je prejemnik obveščen 20/IV 56 in podpis.

Pismo iz dopisovanja g. Jamnika iz Iloila /Filipini/ v Ljubljano, 1952.

Pred leti sem na boljšem trgu kupil škatlo z ovojniciami iz raznih koncev sveta, a vse na isto ime. Gospod Mario Jamnik je (verjetno) bil v kakem klubu dopisovalcev, saj je notri bilo pisem iz Nigerije, Filipinov, ZDA, Avstralije, Indije, Nove Zelandije, Ugande, Indonezije in mnogih držav iz Evrope. Na sl. 10 je pismo iz kraja Iloilo na Filipinih, oddano 19.FEB 1957 za Ljubljano. Na pošto Ljubljana 1 je prispelo 25. 2. 1957 z letalsko pošto.

Tudi zadnji primer je bila korespondenca nekoga, ki je potoval širom po svetu. Na sl. 11 vidimo razglednico iz Begunj na Gorenjskem, poslano 13.7.1959 za Bombay, Indija. Ker je bila frankirana le s 30 dinarji - kar je poština za navadno pošiljko v tujino, ni šla z letalom (kot je označeno), ampak z ladjo. V Bombay, je prispela 13. AUG 1956 (podolgovat strojni žig). Ker naslovnika ni bilo na napisanem naslovu, je bila preusmerjena na nov naslov (okrogli nečitljiv žig).

Literatura

- [1] Philatelic Treasures at China 2009 World Stamp Exhibition, Marec, 2009.
- [2] Italia 2009, Festival Internazionale della Filatelia, Katalog, 2009.
- [3] Maribofila 2012, Katalog, 2012.
- [4] Ljudmila Bezljaj Krevelj, Pošta, telegraf in telefon, 1918-1950, PS, Ljubljana 2004.

veselko.gustin@gmail.com

Edward Paška Maria Skłodowska-Curie

Decembra lani je minilo 100 let od podelitve Nobelove nagrade za kemijo poljski znanstvenici Marii Skłodowski-Curie. V spomin na ta dogodek je bilo leto 2011 proglašeno za mednarodno leto kemije, Poljska in Francija pa sta leto 2011 proglasili za leto Marie Skłodowske-Curie. Njeno življenje in raziskovalna dejavnost sta bila večkrat tema knjig in filmov, večkrat pa je bila upodobljena na denarju in medaljah ter mnogokrat na poštah in poštah.

Maria Skłodowska se je rodila 7. novembra 1867 v Varšavi, Bronislavi, rojeni Bogucki, in Vladislavu Skłodowskemu, učitelju matematike in fizike v varšavskih srednjih šolah. Maria je obiskovala uradno žensko gimnazijo, v takrat od Rusov okupirani Varšavi, in jo končala leta 1883 z zlato medaljo. Izobrazbo je nadaljevala na nelegalni t.i. Leteči univerzi in pozneje na znanstvenih tečajih v delavnica Muzeja industrije in kmetijstva v Varšavi, kjer je osvojila osnove kemijske analize in se seznanila z znanstveno-raziskovalnim delom. Univerze v zasedeni Poljski takrat niso sprejemale žensk, zato je mlada Maria leta 1891 odpotovala v Pariz in tam študirala na Sorboni. Leta 1893 je dobila licenciat na področju fizikalnih znanosti, leta 1894 pa na področju matematičnih znanosti.

Svojo znanstveno pot je Maria Skłodowska začela na področju raziskav magnetizma. Spoznala je fizika Pierra Curieja, s katerim se je poročila leta 1895. Prvo znanstveno delo o magnetnih lastnostih jekla je objavila leta 1897. Na pobudo odkritelja pojava radioaktivnosti Henrika Becquerela je še isto leto začela doktorski študij v njegovem laboratoriju. Njen mož Pierre Curie je kmalu za tem prekinil svoje raziskave in se pridružil njenemu raziskovalnemu delu. Po predelavi nekaj ton uranove rude v izredno težkih pogojih sta za-

konca Curie leta 1898 odkrila nov element, ki sta ga v čast Mariine domovine poimenovala polonij. Istega leta sta odkrila še element radij. Leta 1903 je Maria dobila naziv doktorica znanosti na področju fizike, za dosežke pri odkrivanju radioaktivnosti je skupaj z možem in H. Becquerelom dobila leta 1903 Nobelovo nagrado na področju fizike. Po moževi smrti je leta 1906 prevzela njegovo mesto vodje katedre fizike na Sorboni in nadaljevala z raziskovanjem na področju radioaktivnosti. Leta 1911 je Maria Skłodowska-Curie vnovič prejela Nobelovo nagrado, tokrat na področju kemije za odkritje dveh novih radioaktivnih elementov – polonija in radija ter izolacijo čistega kovinskega radija.

V času prve svetovne vojne je bila Maria Skłodowska-Curie vodja vojaške medicinske enote, ki je organizirala poljske rentgenske postaje. Osebno je

Maria Skłodowska-Curie za volanom avtomobila z rentgensko opremo, ki so ga vojniki imenovali »Mali Curie«.

opremila enoto 20 avtomobilov z rentgenskimi aparati. Sama je vozila enega od avtomobilov, s katerim je obiskovala najbolj izpostavljene točke na fronti pod Verdunom.

Na njeno pobudo so začeli leta 1912 graditi Inštitut za radij v Parizu, v katerem je organizirala raziskave fizikalnih in kemijskih lastnosti radioaktivnih elementov in uvedla področje bioloških raziskav, prav tako so leta 1916 na šoli za medicinske sestre odprli smer za radiologijo. Od leta 1922 je delovala v Ligi narodov v Komisiji intelektualcev, več let pa je sodelovala kot edina ženska tudi na t.i. Solvayovskih konferencah ter vzdrževala stike s številnimi znanstveniki. Leta 1932 je ustanovila Inštitut za radij v Varšavi in prispevala tudi radij za raziskave.

Zaradi nepoznavanja nevarnosti radioaktivnega žarčenja je bila Maria v času svojega raziskovalnega dela izpostavljena velikim odmerkom sevanja, ki je resno načelo njeno zdravje. Umrla je 4. junija 1934 v starosti 67 let zaradi levkemije. Leta 1995 je francoska vlada prenesla njene posmrtno ostanke skupaj s posmrtnimi ostanki njenega moža v grobnico francoskih velikanov v Pantheonu.

Njena izjemna odkritja so omogočila nadaljnji razvoj na področju radioaktivnosti in uporabe radioaktivnosti pri zdravljenju rakavih boleznih in tudi v druge zdravstvene namene. Maria Skłodowska-Curie je s svojim delom in dosežki premagovala tudi miselne pregrade, s čimer je omogočila ženam

vključevanje v do takrat nedosegljive dejavnosti in bila vzornica novim generacijam raziskovalcev. Bila je izredna osebnost in zaradi močne volje, odprtega uma, delavnosti in vztrajnosti je bila prva ženska, ki je:

- pridobila doktorat,
- predavala na Sorboni,
- dobila Nobelovo nagrado,
- dobila dve Nobelovi nagradi (za dosežke na dveh različnih področjih),
- kot edina ženska, pokopana v Pantheonu med največjimi Francozi.

Kljub velikemu znanju, doseženim častem in slavi je Maria Skłodowska-Curie ostala skromna, enostavna in delovna ženska. O njeni skromnosti govori tudi dejstvo, da ni patentirala odkritja radia in postopka njegove izolacije, s čimer je omogočila širok razvoj raziskav radioaktivnosti. Znameniti je njen rek: »Radij sem odkrila, vendar ga nisem ustvarila, torej ne pripada meni, temveč je last vsega človeštva.«

Maria Skłodowska-Curie je bila ženska kateri je bilo, za njene raziskovalne dosežke in zasluge, posvečenih največ znamk. Le še dve kronani ženski glavi se pojavljata na večjem številu znamk.

Znamke s podobo Marije Skłodowske-Curie, izdane pred drugo svetovno vojno, so bile zelo redke. Večinoma so prikazovale zakonca Curie. Mario je s poštno znamko prva počastila Turčija. Izšla je ob priložnosti svetovnega ženskega kongresa leta 1935. Zanimivo je, da so Kongres žena na znamki imenovali Kongres sufražetk. Danes je to ena bolj redkih in dražjih znamk z njeno podobo.

V letu 1938, ob 40. obletnici odkritja radija, je bilo izdanih nekaj znamk s portreti obeh zakoncev Curie. Francoska pošta je izdala znamko v modri barvi, posvečeno obema zakoncema Curie, z doplačilom za Mednarodno unijo za boj proti raku. Isti motiv je bil upodobljen na znamkah v 21. francoskih kolonijah. Komplet vseh teh znamk je filatelistom poznan kot velika kolonialna serija.

Znamke s podobnim motivom in z doplačilom za Mednarodno unijo za boj proti raku so leta 1938 izdale še poštne uprave Kube, Afganistana in Monaka. Istega leta je Poljska natisnila dopisnice s portretom Marie Skłodowske-Curie in z napisi v poljskem in francoskem jeziku. Ena od teh celin, z znamko za 15 grošev v rjavi barvi, je bila namenjena za notranji promet, druga dopisnica, z znamko v rdeči barvi za 30 grošev, pa se je uporabljala za inozemski promet.

V obdobju 1939–1949 je pošta Paname izdajala doplačilne znamke (za boj proti raku) s portretom zakoncev Curie. Vse so imele enaki motiv in nominalo, razlikovale so se le po barvi in letnici izdaje. Skupaj je bilo izdanih 22 takšnih znamk.

Po drugi svetovni vojni so začele izhajati znamke, posvečene Marii Skłodowski-Curie, bolj pogosto, dostikrat v sklopu serij o velikih raziskovalcih, znanstvenih dosežkih človeštva, nobelovcih ali osebnostih stoletja. Tako so na Poljskem leta 1947 v okviru dveh izdaj Poljska kultura, natisnili znamke z njeno podobo v dveh različnih barvah. Poznane so zobčane in nezobčane, znamka v modri barvi pa se nahaja tudi v bloku z ostalimi znamkami iste izdaje. Omenjene znamke so bile po valutni reformi v letu 1950 pretiskane s pretiskom "gro-szy".

Poljska je znamke z njenim portretom izdala še ob Kongresu poljske znanosti leta 1951 in leta 1963 v seriji Veliki Poljaki. Ene bolj redkih so znamke Surinama iz leta 1950. Lik znanstvenice

se pojavlja tudi na izdajah, ki prikazujejo velike znanstvenike ali osebnosti, npr. San Marino (1982), Albanija (1989) ali Ruanda (2009).

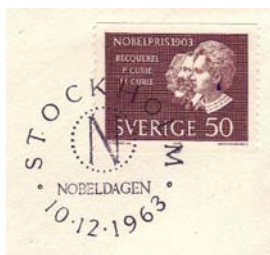
Podoba Marie Skłodowske-Curie se nahaja tudi na znamkah s tematiko Evropa: turški in gibraltarski iz 1994 leta, ter moldavski iz 1996 leta.

V izdajah o osebnostih XX stoletja so Mario Skłodowsko-Curie počastile Guyana leta 1993, Irska, Republika Kongo, Somalija in Palau leta 2000 ter Belgija leta 2001.

Švedska pošta jo je, v svojih serijah o nobelovcih, prikazala leta 1963, skupaj z možem Pierrom in Henrijem Becquerelom ter samo leta 1971. Obe znamki sta bili izdani ob 60. obletnici podelitve Nobelove nagrade za fiziko oziroma nagrade za kemijo. Na Poljskem so izdali znamko z njeno podobo še leta 1982 v seriji poljski nobelovci ter leta 1992 v seriji znamenitih osebnosti ob razstavi Expo 92 v Seville.

Zaradi zaslug pri uveljavitvi žensk o Mario Skłodowsko-Curie kot izjemno in uspešno žensko na znamkah upodobi-

le številne države. Poleg že omenjene turške znamke ob Svetovnem kongresu žensk leta 1935, je pošta Liberije z likom Marie na znamki počastila Svetovno leto žensk 1975, Nikaragva pa Svetovno žensko konferenco v Pekingu leta 1996. Kot znamenito žensko jo je na znamki predstavila Barbuda, prav tako tudi Jersey leta 2011 v seriji Dosežki žensk.

Najpogostejše so znamke ob obletnicah njenega rojstva ali smrti, obletnicah njenih odkritij ali podelitvah Nobelovih nagrad. Številne države so počastile stoto obletnico njenega rojstva leta 1967. Pošta Francije je izdala znamko z njenim portretom in simboličnim prikazom posode z radioaktivnim elementom, na znamki Monaka pa je njen profil, aparatura, ki jo je uporabljala, ter simbol atoma. Poljska je 100. obletnico njenega rojstva počastila s serijo treh znamk. Tiskane so bile v polah po 50 znamk s priveskom, v prvi vrsti z napisom „100. obletnica rojstva“. Tudi Romunija in Nemška demokratična republika sta izdali znamki z Mario Curie v okviru serij znamenite osebnosti.

Sovjetska zveza se je leta 1987 spomnila 120. obletnice njenega rojstva in izdala znamko s priveskom.

Ob 40. obletnici njene smrti leta 1974 so izšle znamke pošte Dahomeja ter Afars et Issas (sedanji Džibuti), ob 50. obletnici pa je Severna Koreja izda-

la znamko po stari fotografiji, ki predstavlja znanstvenico v laboratoriju, ter blok. Isti motiv je bil pozneje večkrat uporabljen na znamkah izdanih v letu 2011. Tudi pošta Džibutija je počastila 50. obletnico njene smrti z znamko s portretom Marie, ki je izšla skupaj z znamko s podobo njenega moža ob 125. obletnici njegovega rojstva. 60. obletnico smrti je počastila Poljska z izdajo dopisnice z natisnjeno znamko z njeno podobo. Tudi pošta Kube je izdala znamko ob isti obletnici v sklopu serije o znanstvenikih. Pošta otoka Svete Helene se je spomnila 70. obletnice Mariine smrti in jo prikazala na znamki v seriji štirih znamk o raziskovalcih na področju medicine.

Leta 2009 so se 75. obletnice smrti znanstvenice spomnile predvsem afriške države, med drugimi Mali, Zambija in Lesoto.

Tudi obletnice odkritja polonija in radija so bile povod za izdajo znamk. Med drugimi je pošta Madagaskarja izdala znamko ob 90. obletnici odkritja radija, na Poljskem pa so izdali celino ob 95. obletnici odkritja polonija. Ob stoletnici odkritja sta pošti Monaka in Poljske na znamkah prikazali zakonca Curie, Portugalska pa znanstvenico v laboratoriju. Francija za spremembo ni prikazala obeh znanstvenikov, temveč je na znamki (in eseju) simbolično predstavila radij.

Podelitev Nobelovih nagrad je bila pogost motiv znamk z Marie Skłodowsko-Curie. Ponavadi so bile izdane ob obletnicah podelitve Nobelovih nagrad za fiziko oz. za kemijo. Znamke, ki so obeležile podelitev nagrade za fiziko, večinoma prikazujejo portrete obeh zakoncev Curie. Več znamk je bilo izdanih leta 2003 ob 100. obletnici podelitve nagrade npr. v Gvineji Bisau, Monaku, na Poljskem, vendar so se tovrstne izdaje pojavljale tudi v drugih obdobjih npr. leta 1984 (Srednjeafriška Republika), leta 2001 (Gvineja) ter leta 2009 (Gvineja Bissau).

Precej več znamk je izšlo v počastitev njene Nobelove nagrade za kemijo. Znamke so izdale Gvineja, Gambija (1995) in Gvineja Bissau (2009). Zlasti 100. obletnica podelitve te nagrade in proglasitev leta 2011 za Mednarodno leto kemije je bila priložnost za izdajo poštnih znamk v številnih državah. Na znamkah so bile prikazane molekule različnih spojin, podobe raziskovalcev in nobelovcev na področju kemije, vendar je bil najpogosteje prikazan prav lik Marie Skłodowske-Curie. Velika znanstvenica je običajno upodobljena po starih fotografijah v laboratorijski halji oziroma med delom v laboratoriju. Takšno znamko so med drugim izdale Francija (navadno in samolepilno), Republika Srbska in Paragvaj.

Tudi na skupni izdaji Poljske in Švedske, ki vsebuje 2 znamki v bloku, je Maria prikazana v laboratoriju, druga znamka pa prikazuje medaljo z likom Alfreda Nobela. Ta blok je bil proglašen za najlepšo poljsko znamko v letu 2011. Zanimiv je ovitek prvega dne skupne izdaje. Portret Marie na ovitku ima fosforescenčne lastnosti in simbolično spominja na radioaktivno žarčenje.

Na znamkah Sri Lanke in Severne Koreje so poleg portreta Marie tudi portreti znanstvenikov na področju kemije iz teh držav. Predvsem afriške države, na primer Mozambik, Gvineja in Togo, so izdale veliko znamk, ki večinoma prikazujejo Mario Skłodowsko-Curie v laboratoriju. Tudi v Sloveniji je bila dana pobuda za izdajo znamke v počastitev Mednarodnega leta kemije, a ta kljub prizadevanjem ni bila uspešna. Izdana

je bila le osebna znamka na to temo, vendar ne s podobo Marie Skłodowske-Curie. Kljub temu, da se je Mednarodno leto kemije že izteklo, se tu in tam še vedno pojavljajo nove znamke s portretom slavne znanstvenice.

V čast Marie Skłodowske-Curie ali obeh zakoncev Curie so bili imenovani: enota radioaktivnosti Curie (Ci), radioaktivni element kirij (Curium z atomskim številom 96) ter trije radioaktivni minerali: curit, sklodovskit in cupro-sklodovskit. Zadnjega je na znamki v bloku izdal Zaire leta 1996. Ime velike znanstvenice nosi tudi vrh na otoku Spitsbergen in kraterji na Luni in Marsu.

Danes se po njej imenujejo raziskovalni inštituti, univerze (npr. Onkološki inštitut Maria Skłodowska-Curie v Varšavi, Univerza Maria Skłodowska-Curie v Lublinu, Univerza Pierre et Marie Curie v Parizu), bolnišnice, muzeji, šole

in številne ulice v raznih državah. Znanih je tudi nekaj strojnih žigov (flamov), ki vsebujejo njeno ime.

Nanjo spominjajo tudi spomeniki, ki med drugim stojijo pred Onkološkim inštitutom v Varšavi (1935), pred Univerzo v Lublinu ter v Bayonnu v Franciji in Buenos Airesu v Argentini. Nekateri od teh spomenikov so prikazani tudi na poljskih znamkah. Spomenik pred Onkološkim inštitutom v Varšavi je prikazan na znamkah iz leta 1955 (v seriji spomeniki Varšave) in 1967, spomenik pred Univerzo v Lublinu pa je na znamki iz leta 1969.

Po stopinjah Marije je šla tudi njena hči Irena, ki je za raziskave radioaktivnosti dobila leta 1935 skupaj z možem Friderikom Joliotom-Curiejem Nobelovo nagrado. Tudi njuni dosežki so bili ovekovečeni na poštah znamkah.

Na Poljskem je bilo v zvezi z Mario Skłodowsko-Curie v uporabi več priložnostnih poštah žigov na primer ob 100. obletnici rojstva, 40. in 50. obletnici smrti, 60. in 70. obletnici podelitve Nobelove nagrade za kemijo. S priložnostnim žigom so prav tako obeležili 25. obletnico ustanovitve Univerze v Lublinu, ki nosi njeno ime. Eden redkejših je žig ob 50. obletnici odkritja polonija in radija.

Znanih je tudi nekaj francoskih priložnostnih žigov, predvsem žig prvega dne ob 100. obletnici Marijinega rojstva leta 1967 in ob obletnici odkritja radija in polonija leta 1998. Argentina je ob odkritju spomenika v Buenos Airesu leta 1969 prav tako pripravila priložnostni žig, v Romuniji je bil leta 2003 v uporabi žig ob 100-letnici njene Nobelove nagrade za fiziko ter ob Mednarodnem letu kemije 2011.

Lik Marie Skłodowske-Curie je možno zaslediti tudi na osebnih znamkah. Nekaj jih je bilo izdanih v Moldaviji, na Poljskem, v Rusiji in nekaterih drugih državah.

Število poštah znamk, izdanih v počastitev Marie Skłodowske-Curie, je že zdavnaj preseгло 100 in še naprej narašča. Največjo težavo zbiralcem povzro-

ča množica nelegalnih znamk in blokov, ki nosijo imena nekaterih afriških držav, pa poštne uprave teh držav niso izdajateljice. To velja predvsem za novejšje izdaje, ki še niso katalogizirane in je včasih nemogoče z gotovostjo trditi, da gre za privatne, špekulativne izdaje.

Filatelističnega materiala s podobo Marie Skłodowske-Curie bo brez dvoma vedno več, saj se bliža 150. obletnica njenega rojstva. Tako je okrog leta 2017 spet možno pričakovati pravo poplavo izdaj, posvečenih genialni znanstvenici.

Dr. Edward Pałka je prvič razstavil svojo, zaenkrat še netekomovalno zbirko o Marii Skłodowski-Curie, v Knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu.

Svečanega odprtja, ki je bilo 24. januarja 2012, sta se udeležila župan mestne občine Novo mesto Alojzij Muhič in

ga. Marzena Krajewska, namestnica poljskega veleposlanika v Sloveniji.

Zaradi velikega zanimanja obiskovalcev knjižnice je bila razstava podaljšana do konca februarja. Lokalna televizija Vaš Kanal je pripravila krajši prispevek in intervju z avtorjem razstave, o njej pa sta na široko poročala tudi Dolenjski list in Jana.

Dr. Pałka je predelano zbirko razstavil tudi v pobratenem mestu Torun na Poljskem, kjer je bila na ogled od 22. junija do 10. julija 2012.

Literatura

1. Jerzy Bartke, Maria Skłodowska-Curie w filatelistyce. *Filatelist* 58, (8), 401-403, 2011
2. Jerome Baconin, Maria Skłodowska-Curie na znaczkach. *Mówią wieki*. Nr 6 (617), 82-83, 2011
3. Andrzej K. Wróblewski, Maria Skłodowska-Curie & The New Physics. V: Towpik E, Mould RF eds. *Maria Skłodowska-Curie Memorial Issue*. Warsaw: The Polish Oncological Journal Nowotwory, 1998: 49-56
4. Barbara Gwiazdowska, Maria Skłodowska-Curie Contribution to the Development of Medical Sciences. V: Towpik E, Mould RF eds. *Maria Skłodowska-Curie Memorial Issue*. Warsaw: The Polish Oncological Journal Nowotwory, 1998: 39-48
5. Iztok Turel, Mednarodno leto kemije (IYC 2011), Marie Curie in filatelija. *Acta Chim Slov* 59, 594-596, 2012.
6. Fischer, *Katalog Polskich Znaków Pocztowych 2012*, tom I, Fischer, Bytom 2012

Novosti v knjižnici jesen 2012

Avtor-ji	Naslov	leto izdaje	jezik
Gollner dr. N., Ružič dr. V.	Poštanska marka u odgojnoobrazovnim radu (Fil. biblioteka SFJ, Zagreb)	1963	Hrvaški
Tuori Jossi	How to evaluate philatelic exhibits - principles and practice	2012	Angleški
Radičević Milorad	Katalog poštanskih maraka Crne Gore 1874 - 2011	2012	Črnogorski
Michel	Sjđdeuropa 2012 (B 3)	2012	nemški
Michel	Mitteleuropa 2012 (B 1)	2012	nemški
Petauer mag. Boštjan	Sodobni cenik Verigarjev, druga izdaja	2012	Slov./Angl.
Klinar Vladimir	Nastanek in razvoj poštne in telekomunikacijske dejavnosti v Koroški in Podravske regiji	1991	Slovenski
Piccini O., Visintini S.	Stabilimenti Postali ed annulli della Provincia del Friuli 18.2.1923 - 2.2.1927	2012	Italijanski

Nova pridobitev v knjižnici FZS

Dr. Mackay James: The world encyclopedia of stamps and stamp collecting

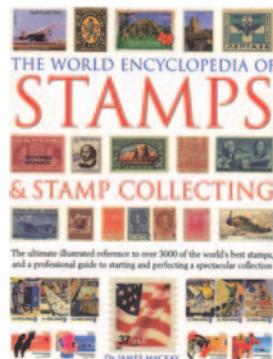
Nova knjiga je namenjena predvsem mladim in začetnikom. Je zanimiv vpogled v začetke zbiranja, dober kronološki in zgodovinski prerez dogajanja na področju filatelije, dotakne se vseh zvrsti in načinov zbiranja, zadnji del pa je enciklopedično naravnani pregled po državah (prve znamke v vsaki državi, njihove posebnosti in kako je organiziran poštni sistem v posamezni državi). Knjiga je poleg ostalega opremljena s čudovitim slikovnim gradivom.

Iz uvoda:

Različni ljudje se zaradi zelo različnih interesnih dejavnosti odločijo za zbiranje znamk. Vzemimo primer osnovnošolske učiteljice, ki spodbuja filatelijo med učenci zato, ker buri zanimanje za zgodovino, geografijo ali jezike. Seveda pa večino filatelistov za-

nima prav vse, kar je na znamki in vse, kar je z njo povezano, od motivov oddaljenih držav, do poštne poti, od vrst različnih papirjev do poštne in poštne, ki so takrat veljale.

Zbiranje znamk je pridobitniški hobi, toda na začetku ne potrebujete nobenega denarja. Znamke s pisem in razglednic vaših prijateljev, znancev ali sodelavcev so popolnoma dovolj za vaš leteči začetek. Seveda pa nujno potrebujete še voljo, ideje in potrpežljivost.

Staša Bračič

NAVODILO ZA IZPOLNJEVANJE ZAHTEVE ZA NAMENITEV DELA DOHODNINE ZA DONACIJE

V skladu s 142. členom Zakona o dohodnini – ZDoh-2 (Uradni list RS, št. 117/06, 10/08, 78/08) lahko davčni zavezanec rezident zahteva, da se do 0,5% dohodnine, odmerjene po tem zakonu od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje splošno-koristnih namenov in za financiranje političnih strank in reprezentativnih sindikatov.

Davčni zavezanec lahko da zahtevo za namenitev kadar koli prek sistema eDavki na spletni stani <http://edavki.durs.si>, pisno ali ustno na zapisnik pri davčnem organu.

Da bi vam olajšali oddajo pisnega zahtevka, je spodaj že pripravljen obrazec. V njem je potrebno izpolniti vse manjkajoče podatke davčnega zavezanca in Zahtevo podpisati. Obrazec lahko prekopirate, da boste ohranili revijo celo, lahko pa ga najdete tudi na spletni strani Filatelistične zveze Slovenije <http://www.fzs.si> in si ga od tam natisnete.

Vaša zahteva za namenitev dela dohodnine za donacije velja do preklica, zato vam je ne bo potrebno vsako leto ponavljati.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

_____ (ime in priimek davčnega zavezanca)

_____ (podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

_____ (poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

_____ (pristojni davčni urad, izpostava)

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
FILATELISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE	2	5	1	2	8	8	6	8	0,5

V/Na _____, dne _____

_____ (podpis zavezanca/ke)

Matjaž Metaj EUROPHILA 2012

Združenje evropskih filatelističnih klubov EUROPHILA deluje že od leta 1981. Trenutno združuje 16 klubov iz osmih držav (Belgije, Finske, Francije, Luksemburga, Nemčije, Nizozemske, Slovenije in Švedske). FD Lovro Košir iz Škofja Loke je član združenja od leta 2001 in leta 2002 je prvič nastopilo na razstavi v Luksemburgu.

Po letu 2004, ko je bilo tekmovanje prvič v Škofji Loki, je domače filatelistično društvo letos že drugič organiziralo to tekmovanje.

Po napornih pripravah je bila otvoritev razstave v petek, 21. septembra letos, ob 18. uri v Sokolskem domu Škofja Loka. Prisotne so pozdravili predsednik društva Srečko Beričič, predsednik Državnega sveta mag. Blaž Kavčič, predsednik združenja EUROPHILA Klaus Rudolf in podžupan občine Škofja Loka Tine Radinja.

Prijavljenih je bilo 52 eksponatov. Na koncu se je predstavilo 50 filatelilstov iz 6 držav, vsak s po enim eksponatom, v skupno 144 vitrinah. Na dan otvoritve je delovalo izpostavljeno poštno okence Pošte Slovenije. Možno je bilo uporabiti priložnostni poštni žig, ki ga je oblikovala akademska slikarka Maja Šubic. Društvo je izdalo tudi dotiskano dopisnico.

Za oboje je bilo zelo veliko zanimanja med filatelisti. Razstavo so podprli Občina Škofja Loka, župan občine Škofja Loka mag. Miha Ješe, Filatelistična

zveza Slovenije in Pošta Slovenije, s prispevki in delom pa mnogi filatelisti.

Razstava je bila za domače društvo zelo uspešna. V posameznih kategorijah so zmagali:

- Tradicionalna filatelija: Mihael I. Fock (Companhia do Nyassa 1894 – 1929) 88 t., zlata medalja,

- Poštna zgodovina: Klaus Rudolf (Saarpost von 1945 bis 1948) 78 t., zlata medalja,

- Tematska filatelija: Brull Aloysills (Karneval Entlarvt) 80 t., zlata medalja,

- Poštne celine: Manzella Gianni (Les entiers postaux du Royaume d' Italie) 81 t., zlata medalja,

- Mladinska filatelija: Nuša Cerar, (Konji) 67 t., srebrna medalja,

- Eno okno: Georg Klaus (Aus Frankreich per Saarland 1947-1948) 88 t., zlata medalja.

V skupni uvrstitvi je pri odraslih zmagalo FD Lovro Košir s 165 točkami pred C. PH. I. E. L Luksemburg s 159 točkami. Tudi pri mladincih je zmagalo domače društvo s 132 točkami pred SFU Stockholm s 114 točkami.

Pri enovitrinskih eksponatih, ki so bili tokrat prvič v tekmovalnem programu, so zmagali filatelisti C. PH. I. E. L Luksemburg (166 točk), pred belgijskim društvom Orval Maasmechelen (164 točk).

Podelitev priznanj. Levo: Predsednik Srečko Beričič in tajnik Matjaž Metaj s prehodno plaketo za skupno zmago v kategoriji članov. Sredina: Srečko Beričič predaja priznanje v kategoriji eno okno predsedniku kluba CPHIE Luxembourg Rudolfu Klausu. Desno: Mladinec Gašper Muren s priznanjem za zmago v skupni konkurenci med mladinci (foto: M. Metaj).

V nedeljo je bil sestanek predstavnikov klubov združenja Europhila. Pregledali so tekoče delovanje in načrte za naprej. Naslednja razstava Europhile

bo predvidoma 11. in 21. maja 2013 na Nizozemskem v mestu Heerlen v organizaciji dveh klubov: Philatelistenvereniging Faktorke iz Klimmena in Eerste Kerkraadse Phil. Vereniging iz Kerkradea. Za leto 2014 pripravljajo razstavo filatelisti iz Vaase na Finskem.

Gostje na ogledu Škofje Loke

Stroga sodnica Staša pri delu (foto: M. Metaj)

Razstava slovenskih članov RPSL

Kot smo napovedali v prejšnji številki Nove filatelije, so se slovenski člani The Royal Philatelic Society London predstavili na netekmovalni filatelistični razstavi, ki je bila postavljena v atriju pošte na Čopovi 11 v Ljubljani od 3. do 5. oktobra 2012. Čeprav je šlo za reprezentativne eksponate uveljavljenih

slovenskih filatelistov, je bila prisotnost na slovesnosti ob odprtju zelo skromna. Verjamemo lahko, da je bil vzrok v ne najbolj »posrečenem« času slovesnosti, in so si mnogi slovenski filatelisti razstavo ogledali pozneje, žal brez strokovnega vodenja razstavljalcev.

Mlada umetnika sta k užitkom ob ogledu vrhunskih eksponatov dodala še nekaj glasbenih, žal, maloštevilni publiki (foto: V. Ferant)

Croatia 2012

Slovenski filatelisti smo, kot večkrat do sedaj, sodelovali tudi na letošnji nacionalni razstavi pri sosedih, s katerimi dobro sodelujemo že vrsto let. Razstava je bila postavljena v Domu hrvatskih branitelja v Puli od 19. do 21. oktobra 2012. Na razstavi I. ranga je sodeloval Igor Cep s svojim tematskih ekspona-

tom Olimpijski cikel in zanj prejel veliko pozlačeno medaljo (82 točk) ter posebno nagrado za najboljši tematski eksponat na razstavi. Čestitamo.

Na razstavi je aktivno sodeloval tudi Peter Suhadolc v vlogi sodnika in predavatelja; v okviru razstave so trije FIP sodniki pripravili predavanja o se-

Del novih in nekaj starih na novo preverjenih sodnikov z učitelji in izpraševalci. Od leve: P. Suhadolc, V. Vaniček, G. Turudija, J. Maras, M. Glavić, Pervan, M. Vilfan, predsednik HFS, D. Czirok, P. Čičinšajn, D. Filjar, D. Novaković in T. Bilandžić (foto: M. Bračič).

stavljanju in ocenjevanju razstavnih eksponatov iz poštne zgodovine (Denes Czirok in Vit Vaniček) ter tematske filatelije (Peter Suhadolc). Omenjeni

FIP sodniki so sodelovali tudi pri preverjanju usposobljenosti (imenovali so ga licenciranje) hrvaških nacionalnih sodnikov.

Moje znamke – moja ideja

Razpis za razstavo in samo idejo novega načina razstavljanje novejšega filatelističnega gradiva sem pojasnil v prejšnji številki Nove filatelije. Kot je bilo objavljeno, sta pravilnik razstave in prijavnica objavljena na spletni strani www.fd-maribor.si

Za zamudnike smo podaljšali čas prijave do **16. decembra 2012.**

bojan.bracic@triera.net

Robert Jordan

FIMERA in FIRAMLA 2013

Že kar nekaj časa krožijo v filatelistični sredini govornice, da je izvedba tradicionalnih tekmovalnih razstav FIMERA in FIRAMLA vprašljiva. In temu se pripravljavci teh tradicionalnih razstav kar ne moremo načuditi in tu je odgovor.

Je že res, da je kriza in povsod manjka sredstev. Res je, da v kriznih časih takšnim in tem podobnim prireditvam oblast in podjetja najprej začnejo odpuvedovati podporo. Res je tudi, da z novicami o dokončnem terminu te prireditve odlašamo, res pa je tudi, da se v Zasavju nikoli nista cedila med in mleko. In res je, vsega hudega vajeni knapi bomo preživeli tudi to krizo. Torej priprava in izvedba tradicionalne filatelistične meddruštvene razstave FIMERA ni vprašljiva. Še zlasti zato ne, ker Filatelističnemu društvu Trbovlje, kot nosilcu izvedbe razstave, stojita ob strani dva pomembna in zanesljiva partnerja – Filatelistična zveza Slovenije in Pošta Slovenije. Verjamemo, da bo že ob deveti postavitvi te razstave vez med vsemi tremi omenjenimi akterji te prireditve še močnejša in zaveza za izvedbo te in še kakšne razstave v prihodnje še večja. Kriznim razmeram navkljub. Zakaj? Zato, ker vsi skupaj verjamemo, da ni vse zgolj in samo slabo, kot želijo prikazati nekateri. Zato, ker se je še na vsaki ponovitvi razstave FIMERA izkazalo, da kakovost slovenske tekmovalne filatelije še vedno napreduje. Zato, ker verjamemo, da razstava ostaja vez med ljudmi, tako tistimi, ki znamke uporabljajo v svojem podjetniškem poslanstvu kot tistimi, ki te iste znamke uporabljamo v svojem ljubiteljskem poslanstvu. Zato, ker verjamemo, da razstavo pripravljamo srčni ljudje za srčne ljudi.

Tako smo odgovorni funkcionarji v Filatelističnemu društvu Trbovlje, ki že

vse od leta 1995 vsaki dve leti pripravlja tekmovalne razstave, stisnili zobe in začeli z uresničevanjem pred dvema letoma dane obljube po ponovnem snidenju filatelističnih znancev, kolegov in številnih prijateljev.

Maj, mesec prebujanja narave, cvetja in ljubezni, ostaja mesec razstave FIMERA tudi v letu 2013. Čeravno vse še ni do podrobnosti usklajeno, načeloma velja, da si vsi zaljubljeni v poštne znamke na koledarju označimo obdobje od 22. do 26. maja 2013, ko si bo veljalo v Trbovljah ogledati največjo filatelistično razstavo v Sloveniji v letu 2013. Da bo razstava resnično velika, tako po obsegu kot po kakovosti prikazanih zbirk, bodo poleg domačih razstavljavcev poskrbeli tudi vabljeni gostje iz Hrvaške, Srbije, Makedonije in Francije. Kolikšen bo odziv med vabljenimi, je prav zaradi vse splošne evropske krize težko napovedati, a vsi obljublajo udeležbo. Kljub mednarodni zasedbi imena razstave nismo spreminjali, saj je okrajšava ME v imenu razstave uporabna tako za meddruštveni kot mednarodni nivo. Prav tako nam napovedan obisk gostujočih zbirk ni povečal apetitov po rasti zahtevnostnega nivoja razstave. Tako, kot je to že običaj, bo članska filatelistična meddruštvena/mednarodna razstava FIMERA 2013 ostala v tretjem kakovostnem razredu in tako omogočila razstavljanje tudi vsem razstavljavcem začetnikom – tako domačim kot gostujočim. Seveda se bodo na razstavi lahko potegovali za točke in odličja tudi uveljavljeni razstavljavci s

svojimi novimi razstavnimi zbirkami.

Kot do sedaj bodo za razstavo razpisani vsi FIP tekmovalni razredi, pri čemer bomo upoštevali mednarodne smernice in »ukinili« ločen tekmovalni razred enega okna ter preimenovali sedaj že vsem dobro znan odprti razred ter ju umestili v obstoječe tekmovalne razrede. Seveda ne bo manjkal že uveljavljen razred kartofilije. Morda, ... a naj kakšna malenkost ostane še za uvodni Bilten. Poleg pravilnika razstave bodo v njem navedene še nekatere podrobnosti o razstavi in seveda prijavnica. Bilten številka 1 bo predvidoma izšel v decembru 2012 v elektronski obliki. Objavljen bo na spletnih straneh Filatelistične zveze Slovenije (www.fzs.si), naročiti pa ga bo mogoče tudi na elektronskem naslovu organizatorja razstave (fd.trbovlje@gmail.com).

Vzporedno s člansko razstavo bo tudi tokrat pripravljena filatelistična razstava mladih FIRAMLA 2013, ki si je tekom let uradno nadela naziv državne filateli-

stične razstave. Tako kot pri članski tudi pri mladinski razstavi ne bo prav velikih sprememb. Pravilnik bo objavljen v že omenjenem Biltenu 1 obeh razstav.

Za zaključek velja le še povabilo vsem - mladim in nekoliko manj mladim - filatelistom in tistim, ki to šele postajajo, da prijavijo na razstavi svoje tekmovalne zbirke. Te bodo nastale z malo volje in nekaj želje po prikazu svojih filatelističnih posebnosti iz sicer obsežnega filatelističnega gradiva. Verjamemo, da pripravijo dobre nove filatelistične zgodbe. Z veseljem jih bomo postavili na ogled ter jih z velikim zanimanjem pregledali po dolgem in počez. Še vedno velja, da je sporočilna in strokovna vrednost ter veljava zbranega gradiva dosežena tedaj, ko se postavi na ogled in oceno. Prisrčno vabljeni na meddruštveno/mednarodno filatelistično razstavo FIMERA in filatelistično razstavo mladih FIRAMLA. Na snidenje maja 2013 v Trbovljah - do tedaj pa le še SREČNO.

Utrinek iz razstave leta 2011 (foto: V. Ferant).

Filatelistični seminar v Prelogu

V soboto, 27. oktobra 2012, je potekal v Prelogu drugi filatelistični seminar v organizaciji nekaj entuzijastov iz filatelističnega društva Zrinski iz Čakovca. Kot sem zapisal v prejšnji številki Nove filatelije, so soustvarjalci teh seminarjev tudi slovenski filatelisti; ne nazadnje sva dva člana HFD Zrinski iz Maribora.

Eden od »motorjev« organizacije Željko Stefanović pri pozdravnem nagovoru. Sedi prvi predavatelj Mladen Vilfan.

Organizatorji so se s pripravo seminarja ponovno izkazali. Udeležencem so pripravili raznolike vsebine, ki v celoti sicer niso bile realizirane zaradi bolezni (Saša France) oziroma službene zadržanosti (Tihomir Bilandžić), je pa potem vskočil Nenad Rogina z nadaljevanjem svoje zgodbe o pretiskih Fiume (Reka), ki jo je začel že lani. Organizatorji so poskrbeli za okrepčilo že pred začetkom seminarja in ves čas seminarja je bilo na razpolago dovolj sokov in drugih osvežitvev.

Pred kosilom, ki je bilo v bližnji restavraciji, smo si udeleženci pod strokovnim vodstvom ogledali bližnjo cerkev sv. Jakoba, ki izvira iz 18. stoletja, izvedeli pa smo nekaj tudi o samem Prelogu, ki je bil kot trg omenjen že leta 1264 in je bil do prihoda železnice pomembnejši od bližnjega Čakovca.

Organizatorji so poskrbeli za priložnostni poštni žig in ob seminarju pripravili pepelko. V dvorani, v kateri je potekal seminar, je bilo tudi izpostavljeno poštne okence.

V lanskem letu smo na filatelističnem seminarju sodelovali štirje filatelisti iz Slovenije (od teh en predavatelj), letos pa pet (od teh tudi en predavatelj-Igor Pirc). Škoda, da zbiralci iz Slovenije, predvsem tisti iz Štajerske in Prekmurja, ne prepoznajo koristnosti takih seminarjev za njihovo zbirateljsko dejavnost. Verjamem, da je večini hrvaški jezik dovolj razumljiv, razen tega organizatorji pripravijo seminar z resnično sprejemljivimi pogoji in kraji dogajanja so v naši neposredni bližini. Trije od letošnjih slovenskih udeležencev so bili iz Ljubljane.

Letošnja udeležba je bila večja od lanske in je prepričala organizatorje, da kljub kriznem stanju v obeh sosednjih državah nadaljujejo z začetim delom. Na osnovi opravljene ankete ob koncu seminarja so nekatere teme že dogovorjene (Letalska pošta splošno in še posebej v Jugoslaviji, Uporaba filatelističnega gradiva pri sestavljanju zgodbe v tematski filateliji), o drugih pa se organizatorji že intenzivno pogovarjajo. Predvidoma bo seminar prihodnje leto že v pomladnem času, najverjetneje v aprilu.

Udeleženci seminarja so z zanimanjem spremljali predavatelje (foto: Vipro)

Vsem zbiralcem Verigarjev

FD Ljubljana je letos izdalo drugo izdajo Sodobnega cenika Verigarjev avtorja Boštjana Petauerja. Cenik v A5 formatu obravnava preko 800 znamk in ima okoli 2500 cen za nežigosane znamke brez prilepke, s prilepko (falc), kot tudi žigosane znamke. Cena knjižice je 10 evrov + 1 evro za stroške pošiljanja (to je lahko v veljavnih znamkah), dobi pa se pri blagajniku društva Boštjanu Petauerju, p. p. 2406, 1001 Ljubljana. Dodatne informacije na e-naslovu: **bostjan.petauer@siol.net**.

Če iščete znamke Slovenije, Bosne in Hercegovine – Avstrijsko obdobje, Austrije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Bosne in Hercegovine – Republike srbske, Bosne in Hercegovine – Herceg Bosne, Makedonije, Črne gore, Kosova, Srbije, Jugoslavije in STT Vujne, se lahko obrnete na:

Sadović Husnija
fcemiral@bih.net.ba
Patriotske lige 22 – Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Informacije o ponudbi najdete na **www.briefmarken-bih.com**

Igor Pirc

Mednarodni izobraževalni seminar za sodnike

Od 9. do 11. novembra je v prostorih madžarske federacije MABEROSZ v Budimpešti potekal pod okriljem FEPA in na osnovi FIP pravil kakovostno pripravljen in izveden mednarodni seminar za sodnike tekmovalnih razredov poštne zgodovine in tematske filatelije.

Seminar je načrtoval in vodil priznani madžarski filatelist, organizator, sodnik in atestator Denes Czirik. Program za področje poštne zgodovine je pripravil in vodil FIP sodnik Kurt Kimmel iz Švice, tematski del pa je pripravil in vodil FIP sodnik Vojtech Jankovič iz Slovaške, ob podpori dolgoletnega tajnika Komisije za tematsko filatelijo pri FIP in FIP sodnika Jose Ramon Morena iz Španije. Oba sklopa sta imela poleg teoretičnega uvoda še drugi del – praktično vajo sojenja. Udeleženci, razdeljeni v pet skupin, smo ocenili štiri poštnozgodovinske in kasneje še pet tematskih eksponatov (eden od njih je bil eksponat Olimpijski cikel našega razstavljalca Igorja Cepa).

Poleg domačinov smo bili udeleženci iz Švedske, Litve, Rusije, Poljske, Nemčije, Avstrije, Hrvaške, Srbije in Slovenije, iz katere je bila prisotna močna postava štirih nacionalnih sodnikov (ena, sicer prijavljena, se zaradi bolezni seminarja ni mogla udeležiti). Prisotni, skupaj nas je bilo čez 30, smo pridobili teoretične napotke, imeli pa smo priložnost tudi soditi v praksi in primerjati svoje ocene z ocenami prisotnih FIP sodnikov. Zanimivo

je, da ocene niso bistveno odstopale; to lahko pomeni ali dober teoretični uvod ali dobro predznanje udeležencev.

*Miljnik v Peboldu, I. Pirc in V. Guštin
(foto: L. Tomc)*

Tak seminar je bil v naši regiji nazadnje pripravljen v okviru DS Alpe Jadran Filatelija leta 1999 v Conegliano v italijanski pokrajini Trevizo. Vsekakor čestitka madžarskim organizatorjem za to idejo, ki zagotovo ne bo ostala brez nadaljevanja v prihodnjih letih. Spoznanje ob tem pa je, da bo koristno pripraviti podobne seminarje tudi v lokalni izvebi, saj so koristni tudi in predvsem za razstavljalce.

Na poti v Budimpešto smo si slovenski udeleženci Alojz Tomc, Veselko Guštin in Igor Pirc ogledali na novo odkrit po-

D. Stella, L. Tomc, V. Guštin in I. Pirc ter Locus perennis (foto: B. Bračič)

štni milnjik v Kapli pri Vranskem (http://www.fzs.si/dokumentni/word/postni_miljni_kamni_poziv_2012.doc), nazaj grede pa, skupaj z Bojanom Bračičem in hrvaškim kolegom Dariom Stello, še enega od sedmih avstrijskih geodetskih some-

nikov – Locus perennis pri kraju Nadap pri Blatnem jezeru (<http://oreh.pef.uni-lj.si/~markor/Loci/>).

ipirc711@gmail.com

Sestanek uprave FEPA v Ljubljani

Federacijo evropskih filatelističnih zvez (FEPA) vodi uprava, ki je sestavljena iz šestih članov. Ti prihajajo iz Danske (predsednik Jørgen Jørgensen), Španije (podpredsednik Jose Ramon Moreno), Švice (blagajnik Gerhard Kraner), Slovenije (tajnik Bojan Bračič), Češke (direktor Vit Vaniček) in Italije (direktor Giancarlo Morrolli). Večina dogovarjanj gre po elektronski poti, po kateri pa je težko opraviti vse potrebne razprave, zato se dvakrat letno sestanemo. Sestanki so ob vsakoletnem kongresu FEPA, vsaj en sestanek pa je v času med kongresoma. Ker FEPA v primerjavi s FIP (Svetovna filatelistična zveza)

razpolaga z bistveno manj denarja, del stroškov takih sestankov pokrivamo člani uprave sami. Zaradi navedenega smo veseli vsakega povabila s strani nacionalnih filatelističnih zvez, ki nam ob zagotovitvi prostora za sestanek pokrijejo tudi del stroškov bivanja. V zadnjem mandatu smo tako imeli sestanke v Madridu in dvakrat v Pragi ter ob FEPA kongresih v Antwerpnu, Opatiji in Parizu.

Letošnji sestanek uprave FEPA je na povabilo FZS potekal 29. in 30. septembra v Ljubljani.

FEPA trenutno vodi dva pomembna projekta. Eden je povezan s problemom

vedno višjih prispevkov za vitrine na filatelističnih razstavah, posebej tistih, ki bodo prihodnje leto v Aziji, in zavračanje organizatorjev, da bi pokrili določene stroške vračanja eksponatov, kot je veljalo do sedaj. S tem postaja udeležba na takih razstavah za razstavljalce vse dražja in jo bo kmalu zmogla le finančna elita, kar seveda ni cilj evropske filatelistične federacije. Ne oporekamo dejstvu, da je v sedanjem času bistveno težje zbrati potrebna sredstva za pripravo velikih razstav, hkrati pa smo prepričani, da je rešitev treba iskati drugje.

Drugi, za vse evropske filateliste verjetno pomembnejši projekt, pa se imenuje Kako obrniti smer. Smer, ki jo je treba obrniti, je padanje zanimanja za filatelijo, višanje povprečne starosti zbiralcev, ker je priliv mladih vedno manjši, zmanjševanje podpore nekaterih nacionalnih pošt (tega za Pošto Slovenije nikakor ne moremo zapisati) in posledično zmanjšanja števila filatelističnih razstav in drugih filatelističnih

manifestacij. FEPA je za ta projekt predvidela posebno skupino delegatov iz posameznih nacionalnih zvez. Ker je bila izražena želja, da v tem projektu sodelujejo predvsem mlajši zbiralci z določeno mero izkušenj, od katerih se pričakuje več svežih idej, je FZS za delegatko v tem projektu imenovala članico IO FZS Stašo Bračič.

Predstavniki FZS so prisotnost članov uprave FEPA v Ljubljani izkoristili za izmenjavo različnih mnenj in hkrati kolegom iz Evrope pojasnili sistem dela pri nas in različne projekte, ki smo jih že izpeljali oziroma jih pripravljamo v prihodnosti.

Člani uprave FEPA so bili z našo gostoljubnostjo zelo zadovoljni. Ugotovili so, da je FZS kljub majhnosti zelo aktivna filatelistična organizacija z dobrimi projekti za prihodnost in nam ob odhodu zaželeli uspešno delo tudi vnaprej.

bojan.bracic@triera.net

Udeleženci večernega razgovora. Od leve: V. Ferant, R. Jordan, V. Guštin, J. Jørgensen, B. Bračič, P. Suhadolc, J. R. Moreno, G. Morolli, S. Bračič, G. Kraner, V. Vaniček.

Boštjan Petauer Vse se vrača.....

No, čisto vse sicer ne, ampak nekatere stvari pa. Tudi v filateliji.

Znamke zbiram že 56 let, koncem 60-tih let prejšnjega stoletja pa sem si začel dopisovati z zbiralci iz tujine. Ti dopisovalci so bili v naslednjih letih iz celega sveta, bilo jih je veliko, saj sem tedaj zbiral zelo široko področje. Danes je tega precej manj, saj zbiram precej ožje področje, pa zato toliko bolj intenzivno.

Več partnerjev, s katerimi sem zamenjeval znamke, sem imel tudi v ZDA. Eden izmed njih je bil C. J. Tracy iz kraja Tuolumne v zvezni državi Kalifornija. Znamke sva izmenjevala kakih 10 let, moje zadnje pismo pa je ostalo brez odgovora. Bil je zelo dober partner, verjetno je zaradi starosti (ali smrti) prenehal s tem, saj mi je že na začetku najinega dopisovanja v enem pismu omenil, da si z nekaterimi zbiralci dopisuje že več kot 40 let. Ko sem mnogo let kasneje, leta 1999, obiskal Kalifornijo, sem se peljal mimo njegovega kraja, ki leži blizu narodnega parka Yosemite, žal pa mi čas ni dopuščal, da bi ta kraj tudi obiskal.

Bil sem zelo presenečen, ko sem pred kratkim na e-bayu odkril kuverto, katera se mi je že na prvi pogled zdela znana. Ko sem pogledal še zadnjo stran, ni bilo nobenega dvoma več: šlo je za mojo kuverto, ki sem jo poslal 7. februarja 1971. Dražbeni lot sem za mali denar izlicitiral.

Iz korespondence s prodajalcem izhaja, da je omenjena kuverta opravila kar zanimivo pot. Najprej iz Slovenije (tedaj še v sklopu Jugoslavije) do Kalifornije, nato (vprašanje kdaj) do glavnega mesta ZDA Washingtona, nato se je ustavila v zveznih državah Maryland in Vermont, da bi svojo »ameriško« pot zaključila v

Zahodni Virginiji. Od tam pa se je vrnila ne samo v kraj, odkoder je začela svojo pot, ampak po več kot 41 letih tudi nazaj k pošiljatelju.

Na zadnji strani je tudi carinska nalepka. Ker sem navadne pisemske pošiljke oddajal skoraj vedno v nabiralnik (za priporočene pošiljke z znamkami je bilo treba na carinsko pošto, saj jih običajne pošte niso sprejemale), je očitno carina sama nalepila carinsko nalepko. Domnevam, da so imeli kak (operativni) seznam filatelistov in (vsaj pri izvozu) niso odpirali njihovih pošiljk (tudi pri uvozu to ni bilo preveč pogosto, vsaj pri meni ne). Tak spisek jim je olajšal odločanje kaj odpirati in kaj ne, saj je bilo v primeru filatelistov jasno, da gre za poštno znamke. Je pa res, da za svoje trditve nimam nobenih dokazov.

S pisanjem pisem do Guinnessovega rekorda

Drage gospe in gospodje, tako začena Gabriel Antoniu Lavrincic svoje sporočilo, objavljeno na spletni strani, pišem, da bi vam povedal o zgodbi iz otroštva, ki je imela pomemben del v raziskovanju glavnih vidikov medkulturne komunikacije preko dopisovanja. Pa si poglejmo to zgodbo.

Najprej bi se rad predstavil. Imam 36 let in prihajam iz Transilvanije v Romuniji. Delam kot vodja oddelka za mednarodne odnose v romunski tovarni pohištva Simex Group, ki ima sedež v Simleu Silvanei, v Transilvaniji.

Moje otroško navdušenje nad pisanjem pisem in ruščino me je pripeljalo v knjigo World Book of Records in 2011. Tako sem danes imetnik Guinnessovega rekorda v kategoriji **Največ prejetih pisem v življenju**.

<http://www.guinnessworldrecords.com/records-9000/most-letters-received-in-a-lifetime/>

Prebivajoč v Romuniji sem si pri 11 letih začel dopisovati z najstniki iz Sovjetske zveze. Od mladih pionirjev iz ZSSR sem dobil med leti 1986 in 1900 nekaj milijonov pisem, ki mi jih je romunska pošta prinesla na dom. Na nesrečo je večina teh pisem z leti propadla. Danes jih imam še 22.018,

nepoškodovanih in lepo žigosanih, kar je bilo dovolj za potrditev svetovnega rekorda.

Med dopisovanjem z dopisnimi prijatelji sem izboljšal moje znanje ruskega jezika, poznavanje ruske kulture, zgodovine in stila življenja. Toda najpomembnejše, kar sem odkril, je skrivnost komuniciranja. Moji dopisni prijatelji in jaz sam smo pisali o kulturi, zgodovini, športu, glasbi, knjigah, igralskih, tujih jezikih, naravi, vesolju, živalih in politiki. Poleg tega smo izmenjevali razglednic, znamke, kovance, fotografije in posterje, revije in tudi trakove. Vsak dan, ko sem izrezoval iz našega časopisja različne članke in jih prevajal v ruščino za moje ruske prijatelje, sem se naučil kaj o svoji domovini. V času štirih let sem napisal v povprečju 20 do 80 pisem na dan. Ta izkušnja mi je pomagala pridobiti poučno prednost (korist) glede ruskih narečij. Privatno dopisovanje v mojem otroštvu je bilo moj glasnik (messenger) in moj internet, ki sta razvila močan in pozitiven način razmišljanja, ki ga imam. Zahvaljujoč raziskovanju različnih kultur in učenju tujih jezikov lahko z lahkoto spoznam mnogo različnih ljudi in vzpostavim prijateljske stike po Evropi in nekdanjih republikah Sovjetske zveze, ker govorim 10 tujih jezikov.

Od časa do časa se obrnem nazaj v pozna osemdeseta leta, ko sem bil 11-

14 let star fant. Dogodek, ki se ga zelo dobro spomnim, se mi je pripetil, ko sem sedel pri mizi pišoč pisma in gledal otroke iz moje ulice, ki so se igrali različne igre. Zame je bilo tako zelo mikavno, da bi šel ven in se igral z njimi, da sem komaj ostal pri pisanju. Edina stvar, ki mi je preprečevala iti ven, je bila misel, da so pisma dosti bolj pomembna kot igra. V tem času sem uresničil mojo odgovornost pred vsakim prijateljem, ki je čakal na odgovor na vsako od njihovih pisem. Posledično sem prekril okno z zaveso, da bi preprečil skušnjavo.

Ta pisma so v celoti spremenila moje življenje. Za ves moj profesionalni uspeh se moram zahvaliti dedu Juci Petruju, kajti on mi je pomagal razumeti pomembnost komunikacije in je razvijal moje veščine pri tujih jezikih. Danes je star 90 let. Med drugo svetovno vojno je bil v vojaški službi, kjer je srečal ljudi različnih narodnosti in se od njih učil njihovih jezikov. Zaradi poznavanje jezikov je delal kot prevajalec. Ob koncu vojne je bil zaprt in je več let preživel v Sovjetski zvezi, kar je zadostovalo, da se je izpopolnil v ruskem jeziku, saj je občudoval rusko kulturo in ljudi, ki so postali do njega v zaporu zelo prijazni. Ko sem bil še majhen deček, je ded name prenesel ljubezen do ruske kulture in jezika. Od takrat me je preko 20 let spodbujal k učenju ruščine.

V pričakovani prihodnosti načrtujem ustanovitev Narodnega muzeja pisem, da bi razstavil zbirko pisem, ki jih imam. Muzej bo služil izobraževalnemu namenu privabiti naslednje generacije k ročno pisanim pismom in jih prepričati o pomembnosti komunikacije preko poštno organizacije, kar jih lahko pritegne nič manj kot komunikacija preko socialnih omrežij kot sta Facebook in Twitter. Za ta muzej bi rad kreiral spletno stran v mnogih jezikih,

da bi tako olajšal stik s predstavniki prihajajočih generacij iz vsega sveta. S pomočjo muzejske spletne strani bomo poskusili svetovati ljudem, da napišejo svojim prijateljem ali sorodnikom približno štiri pisma na mesec. Mislim, da bo to zanje zelo koristno. Lahko vam zagotovim, da je učinek kosa papirja in peresa neverjetno večji kot kakršnokoli elektronsko sporočilo. Z roko napisano pismo ima večjo čustveno moč, sporočilo je močnejše in izražanje višje. Večina ljudi bolj ceni ročno napisano pismo, celo samo zahvalo, kot kakršnokoli elektronsko sporočilo.

Kaj se bo zgodilo, če se bo nekega dne sesul Internet za krajši ali daljši čas? Kako bodo mladi postali pri komuniciranju odvisni od Interneta? Na to moramo biti pripravljeni. Še več, to je resen razlog, zaradi katerega moramo misliti na pomembnost ročno napisanih pisem in poštno organizacije, ki morajo ostati ne nazadnje zaradi ohranjanja kulture korespondence za prihodnje generacije.

Pred kratkim sem bil povabljen na nacionalno televizijo, da sem govoril o komuniciranju in lastnoročno napisanih pismih v zelo pomembni oddaji, v katero so bili povabljeni tudi znanstveniki, učitelji, psihologi in sociologi. Tu sem poudaril pomembnost pisne komunikacije.

Zelo sem vesel, da sem vam predstavil več informacij o moji zgodbi, ki je bila objavljena tudi v različnih časnikih in revijah ter radijskih in televizijskih oddajah v Romuniji in Rusiji, najdete pa jo tudi na različnih internetnih straneh.

Z mojo zbirko 22.018 pisem, ki vključuje tudi 60.000 znamk, bi rad sodeloval na kakšni razstavi.

Prevedel Bojan Bračič

FZS facebook profil – kaj je to in zakaj ga imamo?

Filatelija je konjiček, v katerega verjamemo, in delamo na tem, da se nam kljub poplavi možnosti in skoraj preveliki izbiri raznoraznih prostočasnih dejavnosti, pridruži še kdo.

Posebno bomo veseli kakšnega novega mladega člana, tem pa moramo danes slediti na njihov način. Mlade moramo privabiti z mediji, ki so jim v tem trenutku najbližje. Eden od teh je družabno omrežje Facebook. Zato je IO FZS odločili, da se kot Zveza pojavimo na tem omrežju.

FZS Facebook profil nam omogoča:

- Prepoznavnost in pojavnost na internetu.
- Hitro povezovanje z drugimi slovenskimi in tujimi društvi, zvezami, dražbenimi hišami in posamezniki.
- Zastoj komunikacijo med vsemi filatelisti tega sveta (oziroma z vsemi, ki

imajo ali bodo pridobili svoj Facebook profil).

- Ažurno objavljanje dogodkov .
- Zanimivosti iz sveta filatelije.
- Zanimivosti iz drugih področij zbiranja.
- Možnost dostopa do potencialnih novih članov ali vsaj ljubiteljev filatelije.
- Možnost izmenjave gradiva doma in po svetu.
- Možnost za vse, ki imajo kakršnokoli vprašanje o filateliji, FZS ali društvih.

Pozivamo vse bralce Nove filatelije, da vse svoje kolege, člane v društvih in tiste, ki to še niso, posebej pa mlade, obvestijo o novosti. Opozorite jih, da FZS profil na družabnem omrežju Facebook deluje od 1. decembra 2012. Postanite prijatelj FZS profila in sodelujte z nami.

Navodila za uporabo, povabila in ostale podrobne informacije najdete na spletni strani FZS (www.fzs.si), v zavihku KOTIČEK ZA MLADE FILATELISTE.

Vsi, ki boste imeli kakršnekoli težave z dostopanjem, ali želite več informacij, pišite na e-naslov: strahomira@gmail.com.

Staša Bračič

Rešitev nagradne uganke iz NF 3/2012.

Tokrat je pravilne rešitve poslalo nekaj več reševalcev. Žreb je za nagrade izbral:

1. Boštjana Petauerja iz Ljubljane,
2. Nika Ogrizka iz Hajdine,
3. Frančka Romiha iz Portoroža.

Nagrajencem čestitamo. Nagrade jim bo prinesel pismonoša.

Ugankarsko razvedrilo

Slikovni rebus je uganka, pri kateri je treba iz risb stvari, črk in znakov ugotoviti ustrezno besedo ali stavek. Seveda je nagradni rebus tako in drugače povezan s filatelijo in znamkami.

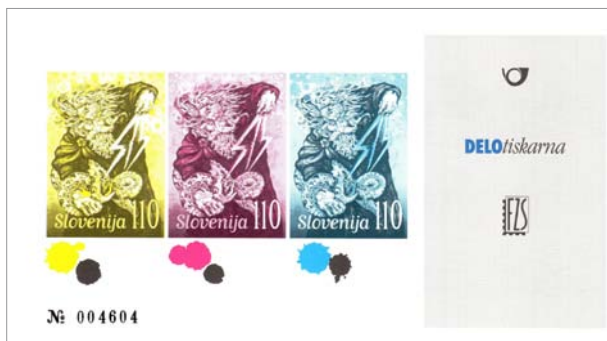

Tudi poštna podjetja - kot vsa storitvena podjetja - slonijo na delu ljudi, ki so v teh podjetjih zaposleni. Eden od ključnih poklicev vseh poštnih sistemov je geslo tokratnega slikovnega rebusa. Verjamemo, da reševalcem tudi tokratna uganka ne bo delala težav.

Rešitev nagradne uganke pošljite v ovojnici ali na dopisnici na naslov Filatelistična zveza Slovenije, p.p. 1584, 1001 Ljubljana s pripisom »nagrada uganka« do vključno 15. februarja 2013. Ne pozabite pripisati svojega naslova. Tako kot do sedaj bomo vse prispelle ovojnice in dopisnice namenili mladim zbiralcem v filatelističnih krožkih po Sloveniji. Pri pošiljanju zato uporabite poštno znamke ali celine, ki jih je sicer težje najti med pošiljkami po domovini.

Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence. Tri enakovredne nagrade so sestavljene iz petih različnih priložnostnih ovitkov ter enega od esejev iz preteklih let. Nagrade prispeva Filatelistična zveza Slovenije.

Rober Jordan

Osebna poštna znamka - navdih ponosa

Pošta Slovenija d.o.o., Sifonskova trg 10, Maribor

KOMPAS DESIGN

**Naročilo 20 kosov
OSEBNIH ZNAMK
z nazivno vrednostjo A
že za 15,00 EUR (z DDV).**

Naredite vtis na svoje prijatelje!

Vse, kar vas navdaja s ponosom, lahko krasi vašo poštno znamko, saj Pošta Slovenije omogoča izdelavo poštne znamke s poljubnim motivom znotraj okvirja.

Osebne poštne znamke lahko naročite na www.posta.si,
osebne.znamke@posta.si in v poslovalnicah Pošte Slovenije.
Za dodatne informacije lahko pokličete 02 449 22 44.

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE